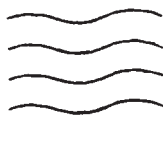

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Χρονικά

ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

ΕΤΟΣ 22ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 96 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2015

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΡΑΧΟΥΛΙΩΤΩΝ «Ο ΙΤΑΜΟΣ»

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Η Ιστορία του τόπου μας

Έγραψα και άλλοτε ότι η ιστορία ενός οικισμού -μικρού ή μεγάλου- δεν είναι αποκομμένη από την ιστορία της ευρύτερης περιοχής του. Για να είμαι πιο σαφής, η ιστορία του Ζωγλοπιού-Ραχούλας συνδέεται άρρηκτα με την ιστορία των Αγράφων

Γράφει ο Λάμπρος Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

Η Διεθνής Επιτροπή Καθορισμού των Ελληνοτουρκικών συνόρων στη Θεσσαλία.

Συνέχεια στην 3η σελ.

Τοπωνύμια του χωριού μας

Γύρω από την ιστορία του χωριού μας λίγα πράγματα γνωρίζουμε ακόμα και μετά την ενσωμάτωση της Θεσσαλίας, τον Αύγουστο του 1881 στο νέο ελληνικό κράτος. Με την προσάρτηση της Θεσσαλίας άρχισαν να δημιουργούνται κρατικές δομές και υπηρεσίες στο διαμέρισμα αυτής για να μπορέσει ο Θεσσαλικός λαός να ενσωματωθεί και συγχρονισθεί με τη διοίκηση της μητέρας πατρίδας. Επιτέλους η Θεσσαλία απαλλαγμένη από τον τούρκο δυνάστη έπειτα από πολλούς αιώνες σκλαβιάς, ξαναβρίσκει την ελευθερία της και ταυτίζει τη ζωή της, την πρόοδο και την ευημερία της μέσα στο νέο ελληνικό κράτος που βγήκε από τις στάχτες της μεγάλης Επανάστασης του 1821.

Γράφει ο Βασίλης Χρ. Καραγιάννης

Στου Μπαλά τη βρύση το 1960.

Συνέχεια στην 4η σελ.

Σ' αυτό το φύλλο θα διαβάσετε...

- 1) Λάμπρος Γριβέλλας: "Η ιστορία του τόπου μας"1-3
- 2) Βασίλης Καραγιάννης: "Τοπωνύμια του χωριού μας"1-4
- 3) Παναγιώτης Κατσιούλας: "Ο αετός"1-3
- 4) Θωμάς Κίσσας: "Μαθητικές αναμνήσεις"1-5
- 5) Δημήτρης Κουντουράς: "Οι λοιμώξεις του φθινοπώρου"1-5
- 6) Κοινωνικά- Συνδρομές-Ανέκδοτα-Αινίγματα2
- 7) Μάρκος Παππάς: "Τα πουλιά πέρα στ' αμπέλια"(ποίημα).....2
- 8) Γιατί το λέμε5
- 9) Αφιέρωμα στην 28η Οκτωβρίου 1940.....6-7
- 10) Σούλα-Τόσκα Κάμπα: "Τα τραγούδια της Ξεντιάς"8
- 11) Γιώργος Κατσιούλας: "Πορεία στη θύελλα" (παρουσίαση βιβλίου του Περικλή Κορκόντζελου).....8
- 12) "Έκαμε το χάρο κουμπάρο" (ζωγλοπικό παραμύθι)8
- 13) Νικόλαος Πολίτης: "Οι παραδόσεις του ελληνικού λαού"9
- 14) "Ο μύλος του Καραντάκη".....9
- 15) Αποτελέσματα εκλογών 20/9/2015.....9
- 16) Μητρώο Αρρένων Κοινότητας Ραχούλας10
- 17) "Το Αλφαβητάρι" (διήγημα)10
- 18) "Οι Ματσουκιάτες των Τζουμέρκων" (συνέχεια από το φύλλο 95)11
- 19) Η αμπελοκαλλιέργεια στο Ζωγλόπι-Ραχούλα.....12

Ο αετός

Ρομαντικές αναπολήσεις μιας εποχής που χάθηκε οριστικά

Γράφει ο Παναγιώτης Κατσιούλας

Ένα καλοκαίρι βρισκόμουν στου Γιώτη, κοντά στα Κόθρια. Εκεί δεν είχα άλλα παιδιά να παίζω. Είχα βέβαια τον παππού μου, αλλά εκείνος τα πρωινά πήγαινε στη βρύση της Φρουξιάς, στη ρεματιά. Εκεί ξάπλωνε κάτω από τη σκιά των πλάτανων και αναπολούσε τα παλιά.

Μόνη παρέα είχα τους αετούς, που έκαναν κύκλους ψηλά στον ουρανό, ανεβαίνανε σφυρίζοντας ψηλά και βουτούσανε πολλές φορές, ως τον Κάτω μαχαλά. Μια από εκείνες τις μέρες πήγα στη συνηθισμένη θέση, αλλά οι αετοί δεν εμφανίστηκαν. Μάταια

περίμενα πολλές ώρες να ακούσω τα σφυρίγματά τους. Κάποια στιγμή βλέπω τον έναν αετό να κάθεται πάνω στο βράχο της Δρακότρυπας ακίνητος και σκυθρωπός.

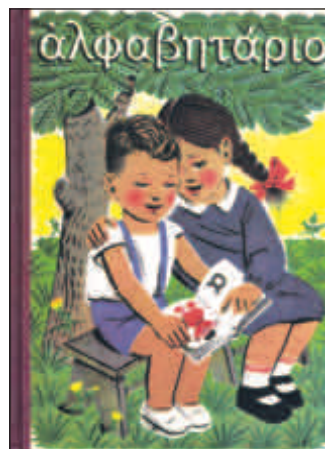
Άρχισα τότε να σφυρίζω και να χοροπηδώ, για να ξυπνήσω τον αετό, να πετάξει και να τον ιδώ, αλλά εκείνος παρέμενε αδιάφορος στη θέση του, γιατί έχασε το σύντροφό του, όπως διαπίστωσα. Για να τον προκαλέσω, έβγαλα το σάκο μου και τον πετούσα ψηλά. Κάποια στιγμή τον πέταξα πολύ ψηλά και, χωρίς να το καταλάβω, ο σάκος μου βρέθηκε στα γαμψά νύχια του αετού! Από τότε, ίσως γιατί του έλειπε ο

Συνέχεια στην 3η σελ.

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Όταν ήρθε ο καιρός να πάω στο σχολείο η δόλια η μάνα (χήρα με τρία παιδιά) πούλησε ένα γομαροφόρτι ξύλα και μου αγόρασε το αλφαβητάρι και μια πλάκα με δύο κοντύλια. Τα έβαλε σε μια υφαντή τσιάντα (σάκα τη λένε τώρα), μου την πέρασε σταυρωτά στον ώμο, μου ευχήθηκε "καλή πρόοδο" και με όρκισε πως το βιβλίο και την πλάκα θα τα προσέχω σαν τα μάτια μου. Τον όρκο τον τήρησα και έχω ακόμα και το βιβλίο και την πλάκα με μισό κοντύλι

κι ας πέρασαν πάνω κάτω 70 χρόνια. Η χρονιά πέρασε - δασκάλα είχα την κυρία Κούλα από τα Τρίκαλα. Στη Δευτέρα τάξη, πάλι την ίδια δασκάλα, αν θυμάμαι καλά. Αυτή μας είπε ότι εκτός από το βιβλίο, να πάρουμε τετράδια, σβήστρα και μολύβι Φάμπερ N 2 μαλακό, για να σβήνει εύκολα. Η μάνα μου τα αγόρασε κι αυτά - τα τετράδια όμως ήταν 12/φύλλα και τελείωσαν γρήγορα και έπρεπε να πάρουμε άλλα. Η λύση του προβλήματος εύκολη. Ένα αβγό, ένα τετράδιο που πίσω είχε και την προπαίδεια ή "γιατί χαίρεται ο κόσμος και χαμογελάει πατέρα".

Άρχισε ο πόλεμος και η κατοχή και αντί για βιβλία του

Συνέχεια στην 5η σελ.

Γράφει ο Θωμάς Κίσσας

Οι λοιμώξεις του φθινοπώρου

Με τον ερχομό του φθινοπώρου είναι ανάγκη να σκεφτούμε και το φυσικό ερχομό των λοιμώξεων του αναπνευστικού, που ευνοούνται από τη μεταβολή των καιρικών συνθηκών και της καθημερινότητας με την αύξηση του συγχρωτισμού.

Το σύνδρομο του κοινού κρυολογήματος είναι η συνηθέστερη σύντομη νόσος σχεδόν σε όλες τις σύγχρονες κοινωνίες. Συνοδεύεται από "επιδημία"

απουσιών από την εργασία και τα σχολεία και από μεγάλη αύξηση της προσέλευσης στα εξωτερικά ιατρεία και τους οικογενειακούς ιατρούς. Αντιπροσωπεύει έτσι ένα σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό κόστος.

Προκαλείται από ένα μεγάλο αριθμό ιών, συνηθέστερα εκπροσώπους της οικογένειας των ρινοϊών (με περισσότερα από 100 στελέχη), αλλά και

Συνέχεια στην 5η σελ.

Γράφει ο Δημήτρης Αν. Κουντουράς*

Η Ιστορία του τόπου μας

Συνέχεια από τη σελ. 1

εκείνη με την ιστορία της Θεσσαλίας. Σε μια σειρά άρθρων με τον τίτλο " Η Ιστορία του τόπου μας" θα περιγράψουμε τα σημαντικά γεγονότα της ευρύτερης περιοχής μας που σημάδεψαν και τη μοίρα του χωριού μας.

Το επαναστατικό κίνημα του 1878 και η ενσωμάτωση της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος

Η απελευθέρωση της Θεσσαλίας είναι συνέχεια και εν πολλοίς συνέπεια της επανάστασης του 1878, την οποία παρασκεύασε η "Αδελφική Ένωσις" υπό την προεδρία του Κων/νου Ισχύμαχου και η εδρεύουσα στην Αθήνα οργάνωση "Εθνική Άμυνα". Οι παραπάνω οργανώσεις ενώθηκαν αργότερα και αποτέλεσαν την "Κεντρική Επιτροπή Αγώνα".

Όπως γράφει ο αυτόπτης συγγραφέας και αγωνιστής Μιλτιάδης Σειζάνης: "Εν Θεσσαλία το επαναστατικό κίνημα του 1878 προς στιγμήν εφάνη ότι μεγάλας διαστάσεις θα ελάμβανεν και βαθείας τας ρίζας αυτού θα εξέτεινε από τριών κυρίως σημείων, της επαρχίας Αλμυρού, Πηλίου και Αγράφων...".

Δυστυχώς, η επανάσταση ευτύχησε μόνο στα Άγραφα και στο νοτιοανατολικό τμήμα του σημερινού νομού Καρδίτσας, όπου δόθηκαν και κερδήθηκαν σκληρές μάχες, όπως εκείνη της Ματαράγκας-Πετρομαγούλας, της Σέκλιζας, του Μουζακίου κ.ά., και απελευθερώθηκε όλο σχεδόν το ορεινό και ημιορεινό τμήμα του νομού Καρδίτσας. Η επανάσταση εκείνη συγκίνησε το Πανελλήνιο αλλά και την Ευρώπη. Τελικά, με την επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, η επανάσταση αυτοδιαλύθηκε και υπογράφηκε στο Βερολίνο η Συνθήκη της 1/13 Ιουλίου 1878, με την οποία παραχωρούνταν στην Ελλάδα η Θεσσαλία- πλην της επαρχίας Ελασσόνας- και ο νομός Άρτας από την Ήπειρο.

Επειδή η Τουρκία δυστροπούσε και έφερνε συνεχώς προσκόμματα στην εφαρμογή της Συνθήκης, οι Δυνάμεις με το πρωτόκολλο της 3/15 Ιουλίου 1880 καθόρισαν τα νέα σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Η Ελλάδα αποδέχτηκε την οροθετική γραμμή, αλλά οι Δυνάμεις, με την από 26/3-7/4 1881 διακοίνωσή τους, η οποία έγινε ύστερα από παρέμβαση της Τουρκίας, την παραποίησε προς το χειρότερο. Τέλος, στις 24 Μαΐου 1881, υπογράφηκε στην Κωνσταντινούπολη η Σύμβαση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

Αυτό είναι, εν συντομία, το ιστορικό της «προσάρτησης» της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος. Τα εισαγωγικά δηλώνουν ότι δεν πρόκειται για προσάρτηση, αλλά για ενσωμάτωση. Προσαρτώ σημαίνει ότι προσθέτω στο ελληνικό κράτος τμήμα εδάφους άλλου κράτους (Τουρκίας). Εδώ όμως πρόκειται για περιοχή της ελληνικής πατρίδας που επανέρχεται στην επικράτειά της. Ο όρος "προσάρτηση" τέθηκε στο πρωτόκολλο της Σύμβασης ύστερα από απαίτηση της Τουρκίας, κατά τη γνώμη μου, για να δηλωθεί ότι η περιοχή δεν παραχωρήθηκε οικειοθελώς, αλλά αποσπάσθηκε από την Τουρκία και, επομένως μπορεί να διεκδικηθεί στο μέλλον, κάτω από άλλες συνθήκες!

Η συνθήκη προσάρτησης στη Βουλή των Ελλήνων

Ως προς το πολιτικό μέρος, στη Βουλή διεξάγονται θυελλώδεις συζητήσεις μεταξύ

κυβέρνησης και αντιπολίτευσης. Ο πρωθυπουργός **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος** υπεραμύνεται της συνθήκης προσάρτησης, ενώ ο **Χαρίλαος Τρικούπης**- αρχηγός της αντιπολίτευσης- εκτοξεύει μύδρους εναντίον της κυβέρνησης. Η διχογνωμία έγκειται στο γεγονός ότι η αντιπολίτευση επιθυμούσε την προσάρτηση της Θεσσαλίας όχι με συνθήκες, οι οποίες κατοχύρωναν τα περιουσιακά δικαιώματα των τούρκων κατοίκων, αλλά με πόλεμο.

Κουμουνδούρος: "Υπεγράψαμεν την σύμβασιν και ήδη η Θεσσαλία και η Ήπειρος είναι Ελλάς. Την υπεγράψαμεν διότι εθεωρήσαμεν αυτήν υπηρετούσαν τα μεγάλα συμφέροντα του Ελληνισμού, σώζουσα την Θεσσαλίαν και την Άρταν και ικανοποιούσα τους

Αλέξανδρος Κουμουνδούρος

προαιωνίους πόθους ημών. Και σεις, θερμοί πατριώται, όσοι λυπείσθε διότι δεν ετύχατε της ευτυχούς περιστάσεως να χύσετε το αίμα υμών υπέρ της πατρίδος, σεις κατεψηφίσατε την σύμβασιν. Τι θα ελέγομεν, κύριοι, εις τους Θεσσαλούς; Σας δίδεται η ελευθερία, αλλ' ημείς την αρνούμεθα; Θέλομεν να πολεμήσετε, θέλομεν την πατρίδα σας να μεταβάλουμεν εις στάχτην, εις ερείπια; Θέλομεν, όχι υμάς ελευθέρους, αλλά τα πτώματα υμών; Δεν θέλομεν αναίμακτον την ελευθερίαν, θέλομεν να πενηθορήσει η Ελλάς; Και επειδή αι τύχαι του πολέμου αβέβαιοι, να ιδώμεν τους Τούρκους εν αυτή. Το κατ' εμέ, εν μόνο διαρκώς επιθυμώ, πριν καταβώ εις τον τάφον, να θέσω την υπογραφήν μου και εις άλλας ομοίας πράξεις".

Τρικούπης: "Καταδικαστέα η πολιτική εκείνη. Η Ελλάς οφείλει να την αποκηρύξει. Η πλειονοψηφία του Έθνους, εκφραζομένη δια της πλειονοψηφίας της Βουλής, δεν επιζητεί το αναίμακτον, αλλ' εννοεί ότι ο Ελληνισμός ίνα ζήσει, πρέπει να έχει την απόφασιν να πολεμήσει και αυτό δέον να παρασταθεί εις την Ευρώπην, ότι, εν τω μέλλοντι αγώνι, όστις παρασκευάζεται εν τη Ανατολή, ο Ελληνισμός είναι έτοιμος, μεταξύ των πρώτων, να χύσει το αίμα του προς σωτηρίαν, ουχί μόνον του κράτους, οποίον είναι, αλλά υπέρ παντός του Έθνους ημών".

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η συνθήκη προσάρτησης της Θεσσαλίας ήταν επαχθής για τους Θεσσαλούς και ιδιαίτερα για τους κολίγους του θεσσαλικού κάμπου και ήταν φυσικό να συγκεντρώνει τα πυρά της αντιπολίτευσης. Κάτω όμως από τις συνθήκες που επικρατούσαν εκείνη την εποχή στην Ελλάδα, δεν μπορούσε να γίνει τίποτε καλύτερο. Ή έπρεπε να προσαρτηθεί η Θεσσαλία με τους όρους που προσαρτηθηκε ή να απελευθερωθεί με πόλεμο. Η κυβέρνηση Κουμουνδούρου έκρινε ότι μία - έστω επαχθής- συνθήκη είναι προτιμότερη από τις καταστροφές ενός πολέμου, του οποίου άλλωστε το αποτέλεσμα ήταν αβέβαιο.

Τα επίμαχα άρθρα της συνθήκης

Άρθρο 3: Η ζωή, η περιουσία, η τιμή, η θρησκεία και τα έθιμα των κατοίκων(Τούρκων) των παραχωρουμένων στην Ελλάδα χωρών, όσων μένουν υπό την ελληνική διοίκηση, θα είναι σεβαστά και απαραβίαστα. Θα απολαμβάνουν δε αυτοί εντελώς τα ίδια δικαιώματα, τα οποία απολαμβάνουν και οι εκ γενετής Έλληνες.

Άρθρο 6: Οι διαμένοντες (Τούρκοι) εκτός της ελληνικής επικράτειας δύνανται να εκμισθώνουν ή να πωλούν τις περιουσίες τους, κατά βούληση.

Άρθρο 8: Στους οθωμανούς των μερών που παραχωρούνται στην Ελλάδα εξασφαλίζεται ελευθερία του θρησκειύματος και της λατρείας αυτών. Δεν θα προσβληθεί δε διόλου η αυτονομία και ο ιεραρχικός οργανισμός των μουσουλμανικών κοινοτήτων που υπάρχουν ή πρόκειται να σχηματισθούν ούτε η διοίκηση της περιουσίας αυτών και των ακινήτων κτημάτων τους. Κανένα κώλυμα δεν μπορεί να παρεμβληθεί στις θρησκευτικές σχέσεις των κοινοτήτων αυτών με τους πνευματικούς αρχηγούς τους.

Άρθρο 13: Δίδεται το δικαίωμα στους μουσουλμάνους ν' αποφασίσουν μέσα σε τρία χρόνια, αν επιθυμούν να παραμείνουν στην Ελλάδα ή να μεταναστεύσουν. Στο διάστημα αυτό δεν στρατεύονται.

Λαβαίνοντας υπόψη τα παραπάνω, δημιουργείται το εύλογο ερώτημα: ποιος από τους δυο είχε δίκιο, ο Τρικούπης ή ο Κουμουνδούρος; Σύμφωνα με όσα διαλαμβάνουν τα άρθρα της συνθήκης, οι Τούρκοι, αφού ως κατακτητές σφετερίστηκαν τις περιουσίες των Ελλήνων, μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας παραμένουν κύριοι και κάτοχοι των αρπαγμένων περιουσιών, διατηρώντας την ιδιοκτησία των τσιφλικιών τους και οι αγρότες του κάμπου εξακολουθούν να παραμένουν κολίγοι κάτω από τους ίδιους ιδιοκτήτες. Από την άποψη αυτή οι αιτιάσεις του Τρικούπη κατά της συνθήκης είναι βάσιμες.

Από την άλλη ο πρωθυπουργός Κουμουνδούρος υποστηρίζει ότι, αν διεκδικήσουμε τη Θεσσαλία με πόλεμο, αφ' ενός δεν είναι

Χαρίλαος Τρικούπης

βέβαιο ότι η νίκη θα είναι δική μας και αφ' ετέρου, και αν ακόμη νικήσουμε, η Θεσσαλία θα μεταβληθεί σε ερείπια και οι Θεσσαλοί θα αφανιστούν. Επομένως, καλύτερα μια κακή συνθήκη παρά ένας καταστρεπτικός πόλεμος.

Δεν μπορούμε να ξέρουμε αν ο Κουμουνδούρος πρόβλεπε ότι, με τον καιρό οι Τούρκοι θα μετανάστευαν στην Τουρκία και οι Θεσσαλοί θα γίνονταν κύριοι των περιουσιών τους, πράγμα που συνέβη. Πάντως, η εξέλιξη των πραγμάτων -έστω και μετά θάνατον- τον δικαίωσε και η Καρδίτσα τον τίμησε δίνοντας το όνομά του σε μια από τις μεγαλύτερες οδικές αρτηρίες της πόλης, την οδό Κουμουνδούρου.-

Σημ: Στο επόμενο φύλλο: Το χρονικό της απελευθέρωσης της Καρδίτσας.

Ο αετός

Συνέχεια από τη σελ. 1

σύντροφός του, γίναμε καλοί φίλοι και παίζαμε κάθε μέρα το ίδιο παιχνίδι.

Αφού είχε περάσει πολύς καιρός, μια μέρα πήγα πάλι εκεί, αλλά ο αετός δεν εννοούσε να φανεί. Ξαφνικά από ψηλά ακούστηκε ένα δυνατό σφύριγμα. Κοίταξα προς τα πάνω και είδα να κατεβαίνει ένα φτερό. Έφτασε τόσο κοντά που άγγιξε τα μαλλιά της κεφαλής μου. Άπλωσα το χέρι να το πιάσω, αλλά ο αέρας το παρέσυρε πάλι προς τον ουρανό.

Από τότε έχουν περάσει χρόνια πολλά και έχω στην κεφαλή μου ολόασπρα μαλλιά. Αλλά και είμαι από το καρπούλι του Γιώτη πολύ μακριά, μέσα σε μεγαλούπολη, με πολλούς θορύβους και καυσαέρια αρκετά. Με βασανίζει όμως η ανάμνηση του αετού και του φτερού που μου έστειλε και αποφάσισα να τον παρακαλέσω να μου δανείσει το φτερό για να πετάξω μόνο για μια στιγμή στο δικό μου το βουνό, στου Γιώτη, να ξανανιώσω ακόμη μια φορά τη μοναξιά και την ερημιά, να πάω πιο πέρα από το καρπούλι, εκεί κοντά στου Γιώτη και να ουρλιάξω δυνατά! Να προγγίζουν οι πέρδικες και όλα τ' αγρίμια και τα πτηνά. Ν' ακούσω τον αντίλαλο της φωνής μου να διαβαίνει στις απέναντι λαγκαδιές και να σβήνει στου Μπασιούρη τις πλαγιές. Να ξεβουλώσουνε τ' αυτιά μου από τη ηχορρόπανση και ν' ακούω, αντί κομπρεσέρ, σειρήνες και κορναρίσματα, τα βελάσματα και τα κυπροκούδουνα των αιγοπροβάτων και τα γαβγίσματα των σκύλων. Να χορτάσουν τα πνευμόνια μου τον κρύο, δροσερό και καθαρό αέρα. Να καθίσω πάνω στην κοτρώνα και να παίξω την αγαπημένη μου φλογέρα. Ύστερα, ν' ανέβω πιο ψηλά στις Βασιλικής τη βρύση και να πιώ το κρύο και δροσερό νερό. Τέλος, να φωνάξω τον αετό και να του παραδώσω την ψυχή μου μαζί με το φτερό!

Σ.Σ. Συγκινητικά όσα γράφεις, Παναγιώτη, αλλά μας θυμίζεις τα λόγια που είπε η Πυθία στον αυτοκράτορα Ιουλιανό: "Ουκ έχει Φόβος καλύβην, ου μάντιδα δάφνην...". Δεν θ' ακούσεις πια στου Γιώτη κυπροκούδουνα, ούτε γαβγίσματα σκυλιών· δεν πρόκειται να τρομάξεις τ' αγρίμια και τα πουλιά, γιατί δεν υπάρχουν πια· χάθηκαν και οι αετοί μαζί με τ'άλλα. Μείνε όμως, καλέ μας φίλε, με τις ωραίες αναμνήσεις σου· είναι κι αυτές μια καλή παρηγοριά και ανάμνηση μιας εποχής που χάθηκε οριστικά, δυστυχώς.

Τοπωνύμια του χωριού μας

Συνέχεια από τη σελ. 1

Γρήγορα συντάσσονται οι απαραίτητες υπηρεσίες, δήμοι, σταθμοί χωροφυλακής, ιδρύονται σχολεία, γυμνάσια, καταρτίζονται Μητρώα Αρρένων για κάθε κοινότητα και λειτουργούν τα πρώτα Δημοτικά Σχολεία. Τα πράγματα είναι δύσκολα διότι το κράτος είναι φτωχό, ο κόσμος εξαθλιωμένος από τις διάφορες εθνικές περιπέτειες, ο δε λαός του θεσσαλικού κάμπου βρίσκεται σε καθεστώς δουλοπάροικου. Είναι κολίγοι ακόμη και δουλεύουν για τον Αγά και τους νέους τσιφλικάδες που αγόρασαν τα τσιφλίκια των Τούρκων μετά την απελευθέρωση.

Στις λαϊκές μάζες του κάμπου βασιλεύει η αμάθεια, η αγραμματοσύνη και η ανέχεια. Αλλά και στην περιοχή των Αγράφων έπειτα από τρεις αιματηρές εξεγέρσεις εναντίον των Τούρκων και η κατάσταση εδώ δεν είναι και αυτή ρόδινη. Το κράτος συντάσσει εκείνες τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για τη δημόσια υπηρεσία. Για την είσπραξη των φόρων και την στρατολογία των νέων για το στράτευμα. Έτσι γίνονται και τα Μητρώα Αρρένων κάθε χωριού. Το Μητρώο Αρρένων του χωριού μας γράφει ελάχιστους άρρενες από το 1846 διότι δεν έσπευσαν όλοι να εγγραφούν. Έτσι και από το έτος αυτό δεν έχουμε καταγεγραμμένους όλους τους άρρενες του χωριού μας. Από το μητρώο μαθαίνουμε τα επώνυμα των κατοίκων του χωριού και φυσικά όχι και εκείνων που είχαν μόνο κορίτσια. Μετά το 1950 καταρτίστηκαν τα Δημοτολόγια με τις οικογενειακές μερίδες που δίνουν πλήρη εικόνα και στοιχεία για κάθε οικογένεια και σπίτι. Μετά το 1881 δεν τηρήθηκαν ληξιαρχικές πράξεις γέννησης, γάμου και θανάτου. Εάν τηρήθηκαν τα αρχεία αυτά καταστράφηκαν κατά τις τελευταίες περιπέτειες της πατρίδας μας όπως καταστράφηκαν και τα αρχεία των δήμων όταν δημιουργήθηκαν οι κοινότητες των χωριών. Χάθηκαν αναμφίβολα πολύτιμα στοιχεία τα οποία θα φώτιζαν το κοντινό παρελθόν του χωριού μας. Έτσι η έλλειψη στοιχείων δημιουργεί ακόμα ένα σκοτεινό ιστορικό πέπλο και στις πρώτες δεκαετίες μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας. Η αγραμματοσύνη, η φτώχεια, η ανέχεια και τα πολλά προβλήματα δεν επέτρεψαν σε ανθρώπους του χωριού μας να καταγράψουν τα σπουδαιότερα και τα πιο σημαντικά γεγονότα που συνέβησαν στο χωριό μας έστω και από την μετακίνηση του χωριού μας από την παλιά του θέση (Παλιοζωγλόπι) στην καινούργια του θέση (Ραχούλα).

Εάν τα ιστορικά στοιχεία είναι ελλιπή για τον 19ο αιώνα, για τους προηγηθέντες προ της απελευθέρωσης υπάρχει πυκνό σκοτάδι και ελάχιστα, πολύ ελάχιστα στοιχεία υπάρχουν μέσα στο πέρασμα τόσων αιώνων και τουρκικής σκλαβιάς που δεν είναι ικανά να μας δώσουν την δυνατότητα να σκιαγραφήσουμε ένα σκιάδεσ ιστορικό οικοδόμημα για τον τόπο μας και το χωριό μας.

Πάμπολλα ιστορικά ερωτήματα εγείρονται για τον καθένα μας, όπως τότε κατοικήθηκε το χωριό μας, ποιος ήταν ο πρώτος μαχαλάς, ο Κάτω Μαχαλάς, ο Μέσος Μαχαλάς, ο Πάνω Μαχαλάς, ο Πέρα Μαχαλάς, το Πολίκοινο και οι Κουτσανάδες. Ποιοι ήταν οι άρχοντες του χωριού, οι παππάδες, πόσες οικογένειες είχε ο κάθε μαχαλάς και τα επίθετα αυτών. Εάν αληθεύει ο θρύλος, η παράδοση για κατοίκους της Κωνσταντινούπολης ότι εγκαταστάθηκαν στο Πολίκοινο και στον Πέρα Μαχαλά. Οι ασχολίες, οι καλλιέργειες, η κτηνοτροφία τους, τα σπίτια τους καθώς και τα ήθη και έθιμα αυτών. Σπουδαία γεγονότα που συνέβησαν και οι συμμετέχοντες σ' αυτά. Ποια ήταν η πορεία του χωριού και η εξέλιξη αυτού. Διακεκριμένοι άνθρωποι και η προσφορά αυτών στο χωριό. Ονομαστοί κλέφτες και αρματολοί. Εάν πήραν κάτοικοι του χωριού μας μέρος σε διάφορες εθνικές εξεγέρσεις και στην Επανάσταση του 1821 και μετέπειτα μέχρι την απελευθέρωση της Θεσσαλίας το 1881. Θανατηφόρες επιδημίες και τα θύματα αυτών. Κάτοικοι που μετανάστευσαν στην πόλη ή σ' άλλο μέρος της

Οθωμανικής επικράτειας και τόσα άλλα που δεν έχουν τέλος.

Όλα αυτά τα σκέπασε η αχλή του χρόνου και το πυκνό, αδιαπέραστο ιστορικό σκοτάδι που όσο κι αν προσπαθήσουμε να το φωτίσουμε λιγοστά στοιχεία θα εκμαιεύσουμε. Εδώ και δεκαετίες, πριν ακόμα ασχοληθώ με τα πολιτιστικά του χωριού μας με απασχολούσαν τα ονόματα των τοποθεσιών που φανερώνουν επίθετο ανθρώπου τα λεγόμενα Κυριώνυμα τοπωνύμια.

Όταν ήμουν μικρός τα καλοκαίρια όταν πήγαινα στη **βρύση του Μπαλτά** να γεμίσω το λαϊνί με κρύο νερό ή να ελέγξω τον απάνω ποτιστή εάν έχει όλο το νερό, δεν μπορούσα να φανταστώ ότι το όνομα της βρύσης έχει το επίθετο που υπάρχει σε πολλά μέρη της Ελλάδας και στο χωριό Παλιοκλήσι (Ισαρι) της Καρδίτσας υπάρχουν πολλές οικογένειες που φέρουν το επίθετο Μπαλτάς. Τώρα εάν οι μακρινοί τους πρόγονοι κατάγονταν από το Ζωγλόπι και τότε μετανάστευσαν είναι δύσκολο να το επισημάνουμε.

Πιο πάνω από τη βρύση του Μπαλτά είναι μια τοποθεσία που λέγεται στου "**Γκορτσά τη Λάκκα**". Το όνομα το ακούγαμε τακτικά το καλοκαίρι και φθάναμε μέχρι εκεί βόσκοντας τις γίδες. Το επίθετο Γκορτσάς το έχουν πολλές οικογένειες του χωριού μας και η λάκκα αυτή ανήκει σε κάποιον Γκορτσά από τον οποίο πήρε και το όνομα. Αρχές Δεκεμβρίου του 1943 στου Γκορτσά τη λάκκα έζησα μια τρομερή περιπέτεια. Τέλη Νοεμβρίου οι Γερμανοί άρχισαν τις εκκαθαριστικές τους επιχειρήσεις στα Άγραφα και στην περιοχή της Νεβρόπολης. Το χωριό μας για λόγους ασφάλειας μετακινήθηκε στο Παλιοζωγλόπι. Η δική μου οικογένεια στον Κάτω Μαχαλά. Ένα πρωί, πριν ακόμα συνέλθουμε από το ξύπνημα, ακούμε μια δυνατή ανδρική φωνή από το χώρο της Αγίας Παρασκευής να λέει: - Γερμανοί στον Ίταμο. Μας κόπηκαν τα πόδια από το φόβο. Αμέσως πήραμε το δρόμο προς το Γιώτη μαζί με τα ζωντανά και φθάσαμε στου Γκορτσά τη Λάκκα. Εκεί αποφασίσαμε να μείνουμε όλη την ημέρα. Ήταν πυκνή ομίχλη πράγμα

όνομά του. Στον Κάτω Μαχαλά υπάρχει ζάβατος με το όνομα **Κουκουρίκος**, ο οποίος ήταν κτήμα της γνωστής ζωγλοπίτικης αρχοντικής οικογένειας και αγοράστηκε από χωριανούς μας.

Στο χωριό μας και απέναντι απ' αυτό υπάρχει τοποθεσία που φέρει μάλιστα και υψομετρικό σημείο που λέγεται **Θεολόγη**. Στο Νεοχώρι υπάρχουν πολλές οικογένειες με το όνομα αυτό. Πιο κάτω αυτού υπάρχει άλλη τοποθεσία που λέγεται Ντόβα. Υπήρξε και στρατηγός, πρόσφατα, με το επίθετο αυτό. Κάτω από την τοποθεσία Θεολόγη και Δυτικά αυτής βρίσκεται μια άλλη τοποθεσία με όνομα **Μουρλή** καθώς και βρύση με το ίδιο όνομα. Ο Μουρλής ήταν υπαρκτό πρόσωπο, κατάγονταν από το διπλανό χωριό Καστανιά, ήταν ονομαστός οπλαρχηγός και έλαβε μέρος στην επανάσταση των Αγράφων το έτος 1854.

Ακολουθώντας την κορυφογραμμή από Θεολόγη και κατηφορίζοντας προς βορράν φθάνουμε στα μαντριά και τα χωράφια του Μάρκου Ζαχαρή. Η τοποθεσία αυτή λέγεται **Κονδύλη**. Το επώνυμο αυτό υπάρχει και μάλιστα ο στρατηγός Γιώργος Κονδύλης έγινε και Πρωθυπουργός και Αντιβασιλέας της Ελλάδας.

Στον Κάτω Μαχαλά και στην τοποθεσία **Κουτσουρίνα** έμεινε ο σαρακατσάνος Κελάφης, ο οποίος είναι γραμμένος και στα Μητρώα του χωριού μας με τα στοιχεία Κελάφης Δημήτριος του Γεωργίου με έτος γέννησης 1857. Πέθανε και η γυναίκα του με τα παιδιά του έμειναν στο Παλιοζωγλόπι μαζί με το κοπάδι των αιγοπροβάτων. Η οικογένεια του υπέφερε πολύ από τον πρώιμο χειμώνα αν και την βοήθησαν οι χωριανοί μας. Αργότερα ήρθαν συγγενείς της και την συμμάζεψαν. Η τοποθεσία όπου έμεινε μετά το θάνατο του Κελάφη, η γυναίκα του λέγεται της **Κελάφνης**.

Πιο πάνω από το σπίτι του Βασίλη Φέτσιου στου Πρίτσι υπάρχει η τοποθεσία στου **Ζήση το Μνήμα** και εκεί έμεινε ο Μήτσιο Κελεπούρης και η οικογένειά του, η οποία κατείχε και ένα μεγάλο κτήμα. Ρώτησα το Βασίλη Φέτσιο να μου πει εάν γνωρίζει τίποτα σχετικά. Η τοποθεσία, μου είπε, πήρε το όνομα από

Από την πλατεία του χωριού μας φαίνεται η κορυφή του Θεολόγη και πιο κάτω η περιοχή του Ντόβα.

που μας επέτρεψε να ανάψουμε φωτιά γιατί έκανε τρομερό κρύο, αφού στην κορυφή της Τσούκας υπήρχε λεπτό στρώμα χιονιού. Τα κάστανα που βρήκαμε εκεί τα ψήναμε και τα τρώγαμε. Έτσι λημεριάζαμε.

Πιο πάνω από τη Λάκκα του Γκορτσά είναι η τοποθεσία του **Γιώτη**. Όπως αναφέρει ο Χαρίλαος Φλωράκης στο βιβλίο του Χρήστου Θεοχαράτου "Χαρίλαος Φλωράκης και το Λαϊκό Κίνημα" στην τοποθεσία αυτή ενταφιάσθηκε ονομαστός κλέφτης και καπετάνιος ο Γιώτης. Το ίδιο πράγμα γράφει και ο Παναγιώτης Κατσιούλας στα Ζωγλοπτικά Χρονικά. Όχι μακριά από το Γιώτη είναι η βρύση της Βασιλικής. Όπως γράφει ο ίδιος στην εφημερίδα του Συλλόγου ληστές σκότωσαν για λίτρα τη μοναχοκόρη του τσέλιγκα και η βρύση έκτοτε φέρει το όνομα της κόρης που λέγονταν **Βασιλική**. Πάνω από τη βρύση της Βασιλικής βρίσκεται μια επίπεδη έκταση που λέγεται **Κούκου**. Στη Ραχούλα και απέναντι από το σπίτι μου βρίσκεται μια λαγκαδιά που λέγεται στου Κούκου Γιώργου. Το επίθετο Κούκος είναι και σήμερα υπαρκτό και στο Καροπλέσι είναι οικισμός με το όνομα Κουκαίικα. Πάνω από τις Λάκκες του Κούκου βρίσκεται η τοποθεσία με το όνομα **Παπαμιχάλη**. Κάποιος Παπαμιχάλης ή είχε εκεί κτήμα ή μαντρί ή κάτι άλλο συνέβη και συνέδεσαι την τοποθεσία με το

Μαχαλάς, το **Πολίκοινο**, ο **Πέρα Μαχαλάς**, οι **Κουτσανάδες** και άλλοι μικρότεροι οικισμοί διάσπαρτοι μέσα στο δάσος και τα μεν ονόματα των οικισμών αυτών χάθηκαν, παραμένουν όμως τα κτίσματα αυτών.

Ο **Καλόγερος** φέρει το όνομα του άγνωστου, του ανώνυμου καλόγερου, ο οποίος δολοφονήθηκε κοντά στη βρύση και έκτοτε αυτή φέρει το όνομά του. Η **βρύση Σταύραινα** που είναι κοντά στην Παναγία φέρει γυναικείο όνομα όπως καλούνται οι γυναίκες μέχρι των ημερών μου με το μικρό όνομα του συζύγου. Σταύρος λέγονταν ο σύζυγος και αυτή καλούνταν Σταύραινα. Πρέπει η Σταύραινα να ήταν δραστήρια της εποχής της γυναίκα ή σύζυγος κάποιου άρχοντα της μακρινής εκείνης εποχής. Το αντίθετο συμβαίνει με της **Τασιάς τη βρύση** που υπήρχε κάποτε λίγο πιο κάτω από τον ανάρτη και καταστράφηκε μετά το 1950 για να γίνει διαπλάτυνση του δρόμου και αργότερα ασφαλτόστρωση αυτού. Η κυρά Τασιά, όπως την αποκαλούσαν τότε, ήταν μίνα του Απόστολου Ζωγλοπίτη, ο οποίος έκανε και αυτός δήμαρχος για μια ή δυο τετραετίες του πρώτου ιδρυθέντος Δήμου Ίταμου και πέρασε στην τοπική μας ιστορία ως Γκαβατόστολος.

Η ιστορική βρύση του χωριού μας το **Μαρότι** και φυσικά αναφέρεται στο επώνυμο ενός μακρινού κατοίκου του χωριού μας ο οποίος έζησε πολλά χρόνια πριν γίνει η μετακίνηση του χωριού μας, γύρω στο 1850, στη σημερινή του θέση ενώ η βρύση πρέπει να προϋπήρχε προς τις μετακινήσεις αυτού, διαφορετικά θα υπήρχαν και κάποια στοιχεία για την οικογένεια αυτή. Διαβάζοντας βιβλία γύρω από τον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο σ' ένα απ' αυτά συνάντησα και το επίθετο ενός ταγματάρχη του Εθνικού Στρατού Μαρώτη. Στους τηλεφωνικούς καταλόγους της χώρας μας και ιδίως των Αθηνών υπάρχουν πολλές στήλες με το επίθετο Μαρώτης από διάφορες περιοχές της χώρας μας. Ίσως κάποιος Μαρώτης απ' αυτούς να είναι μακρινός απόγονος του Μαρώτη που έδωσε το όνομά του στη βρύση του χωριού μας.

Φυσικά τα κυριώνυμα τοπωνύμια του χωριού μας δεν έχουν τέλος και δεν μπορούν να χωρέσουν σε μια εργασία που προορίζεται για τα Ζ.Χ. Εάν γνωρίζαμε και λίγα πράγματα για το κάθε τοπωνύμιο θα χρειαζόνταν ογκώδες βιβλίο να γραφεί. Εγώ απλώς προσπάθησα να τράξω τα λιμνάζοντα νερά γύρω από το θέμα αυτό και να παραδώσω τη σκυτάλη σε νεότερους ερευνητές οι οποίοι κάτι καινούριο, για την ιστορία του χωριού μας, θα φέρουν στην επιφάνεια. Τελειώνω το παρόν άρθρο μου με ένα τοπωνύμιο για το οποίο γνωρίζω περισσότερα, από τα άλλα τοπωνύμια, πράγματα.

Στην ευρύτερη περιοχή του **Ζωγρί** υπάρχει μια τοποθεσία που λέγεται του **Κουτσιού**. Το κτήμα αυτό ήταν ιδιοκτησία κάποιου κουτσιού που δεν γνωρίζω βέβαια το μικρό όνομα αλλά από τις διάφορες ημερομηνίες εικάζω και συμπεραίνω ότι ο Κουτσιός αυτός γεννήθηκε γύρω στα 1750. Είχε δύο κορίτσια και το ένα το έδωσε στο σαρακατσάνο Καραγιάννη από τον οποίο προέρχονται οι Καραγιανναίοι και οι Καραγιωργαίοι του χωριού μας και το άλλο το πάντρεψε με τον Κώστα Ντόλκερα και επειδή αυτός ήταν κράσης αδύνατης τον έβγαλαν Κολλημένο. Στον μεν Καραγιάννη έδωσε ένα μεγάλο κτήμα με την ονομασία Κουτσιού, στον δε Κολλημένο έδωσε επίσης ένα άλλο κτήμα στα Λιβαδάκια. Στου Κουτσιού οι απόγονοι του Γιάννη Καραγιάννη, έτσι λέγονταν ο γαμπρός του Κουτσιού, έκτισαν μαντριά και πολλοί Καραγιανναίοι και γαμπροί αυτών έμειναν μόνιμα στου Κουτσιού. Εκεί είχε μαντρί και ο παππούς μου Θανάσης Καραγιάννης μέσα σ' ένα μεγάλο χωράφι καθώς και ο αδελφός του Γιάννης Καραγιάννης. Φαίνεται ότι ο Κουτσιός τον Γιάννη Καραγιάννη τον έβαλε σάγαμτρο και στον Κάτω Μαχαλά που έμεινε του έδωσε μια μεγάλη έκταση χωραφιού και έναν απέραντο καστανεώνα πολλών δεκάδων στρεμμάτων. Το μεγάλο αυτό κτήμα μοιράσθηκε σε οικόπεδα και εγκαταστάθηκαν όλοι οι Καραγιανναίοι και πολλοί γαμπροί αυτών, στον δε καστανεώνα έχουν επίσης μεράδια αγόρια και κορίτσια των Καραγιανναίων. Και οι Καραγιανναίοι και οι Κολλημεναίοι πλήθαιναν αρκετά και απετέλεσαν ο καθένας δικό τους μαχαλά τα Κολλημεναίικα και τα Καραγιανναίικα.

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Οργανισμού κάναμε μάθημα από βιβλία που τα έγραψαν αριστεροί συγγραφείς. Η Έλλη Αλεξίου "Τα αετόπουλα" για Γ' και Δ' και ο Μιχάλης Παπαμαύρου "Ελεύτερη Ελλάδα" για την Πέμπτη και Έκτη τάξη.

Στην Τρίτη και Τετάρτη τάξη γράφαμε με μολύβι. Όταν πήγα αβγό για να πάρω μολύβι, ο γερο-Παπασπύρου έκανε λάθος και μου έδωσε μελανί. Αυτό όμως δεν έσβηνε και το κράτησα, το έχω ακόμα. Άλλο αβγό, άλλο μολύβι. Ήταν ο πιο απλός τρόπος συναλλαγής μαθητή - μαγαζιού τότε.

Στην Πέμπτη και στην έκτη γράφαμε με πένες Χ ή χεράκι - τη μελάνη τη φτιάχναμε μόνοι μας. Αγοράζαμε χρυσή μπογιά, τη βάζαμε με νερό στο μελανοδοχείο και σε λίγες ώρες ήταν έτοιμη. Όταν γράφαμε και έπεφτε πολύ μελάνη, ρίχναμε στάχτη για να στεγνώσει, ήταν καλύτερη από το στυπόχαρτο - τα μελανοδοχεία τα παίρναμε μαζί μας μόνο στους διαγωνισμούς.

Αυτό που δεν ξεχνάει κανείς ήταν το ξύλο, που σε πολλές περιπτώσεις και ο γονιός ο ίδιος, μπορούσε να συμφωνήσει με το δάσκαλο: "κοπάνα τον δάσκαλο να γίνει άνθρωπος". Κρανίσιας ήθελες, από φιλικί ήθελες, από κυδωνιά ήθελες, από ούλες είχε πάνω στην έδρα του. Ο δάσκαλος μπορούσε να σε βαρέσει μια και να γυρίσουν τα σαγόνια σου ανάποδα! Είχε κι ένα άλλο κόλπο. Όταν κοπάναγε στα μάγουλα με το ένα χέρι δεν είχε τα δάκτυλα απλωμένα, αλλά τα μάζευε και πονούσε πιο πολύ. Είχε δάσκαλο με βαρύ και δάσκαλο με ελαφρύ χέρι. Άμα σου τραβούσε τ' αφτί, μπορούσε να στο ξεκολλήσει. Κατά τα άλλα, και ως άνθρωπος και ως δάσκαλος ήταν πολύ καλός. Μας μάθαινε τραγούδια, χορό, να καλλιεργούμε το σχολικό κήπο, φυτεύαμε κρεμμυδάκια, σκόρδα, σπανάκι και άλλα. Σφύριζε από το σπίτι και τα παιδιά έτρεχαν να κτυπήσουν την καμπάνα και μετά μαζεύονταν στην νοτιοανατολική πλευρά του σχολείου, εκεί που ήταν ο πλάτανος, που τον έκοψαν για να ανοίξει ο δρόμος, και όταν πλησίαζε ο δάσκαλος που κατέβαινε αγέρωχος, τα παιδιά "ύψωναν την δεξιά" που μαζί με το σώμα σχημάτιζε γωνία 90ο (χιτλερικός χαιρετισμός).

Μας απαγόρευαν να παίζουμε στην πλατεία. Ο Β.Κ. πέρασε από την πλατεία να πάει στο μαγαζί να πάρει πετρέλαιο. Τον είδε ο δάσκαλος και την άλλη μέρα τον έπιασε απ' τ' αφτί. Ο Β.Κ. τα 'κανε πάνω του. Τον έστειλε σπίτι να αλλάξει και όταν γύρισε, ο δάσκαλος μας είπε: "Μην παίζετε στην πλατεία, απαγορεύεται ακόμα και να περνάτε. Η πλατεία είναι για να κυλιένται τα κατσαρέϊκα τα μουλάρια. Εσείς να παίζετε πίσω από την εκκλησία, εκεί στα δέντρα".

Εκεί βέβαια παίζαμε, αν όμως η μπάλα ξέφευγε τρέξε να την βρεις μέσα στα παλιούρια και στις αγριοκορτσιές. Εκτός από μπάλα, παίζαμε σκλαβάκια, τσιλίκια, γρούνα, σβούρα, σκαμνάκια, χιονοπόλεμο το χειμώνα, βροντάρια και δραμπάλα το καλοκαίρι κ. ά. Τον χειμώνα παίρναμε και ένα ξύλο στη μασχάλη για να ζεσταθούμε. Μια φορά ξέχασα να πάρω, ο επιμελητής το είπε στο δάσκαλο: "πήγαινε να φέρεις, κοντά είναι το σπίτι σου". Εγώ, αντί να πάω στο σπίτι, ξεκάρφωσα μια μπλάνα απ' της Γούλαινας τη ρούγα, την έσπασα και την πήγα.

Όταν το είδε ο δάσκαλος αγρίεψε: "Δεν σας είπα εγώ μα μη φέρνετε μπλάνες και λούρια; Έλα εδώ, τώρα θα δεις πού σε σφάζει και πού σε πονεί". Και έφαγα της χρονιάς μου.

Μια φορά δεν είχα γράψει. Ο δάσκαλος με σήκωσε στον πίνακα. Περνώντας από το θρανίο του Β. Κατσαρού, άρπαξα το τετράδιο. Ο δάσκαλος το είδε, δεν το είδε, δεν ξέρω. Σε λίγο σήκωσε και τον Κατσαρό που σηκώθηκε χωρίς τετράδιο: "Πού είναι το τετράδιό σου;". "Το πήρε ο Θωμάς", απάντησε ο Βασίλης. "Όχι κύριε", είπε ο Θωμάς Καντερές από το Κούτσουρο, "το τετράδιο αυτό είναι δικό μου". Τι είχε γίνει: ο Κατσαρός κάθονταν στο ίδιο θρανίο με τον Θωμά και πήρε το τετράδιο να διαβάσει έστω και μια φορά το μάθημα. Το άρπαξα εγώ, αλλά το ξύλο που φάγαμε δεν λέγεται.

Τώρα και το τελευταίο: ο Λάμπρος και η Αγγέλω είχαν μοναχά ένα τετράδιο. Όποιον σήκωνε ο κύριος στον πίνακα απ' τους δύο, σηκώνονταν με το τετράδιο. Μια φορά τους σήκωσε και τους δύο και το βαστούσαν μαζί!

Άντε να τελειώνουμε, γιατί λέμε ονόματα και ο κόσμος θα μας μουνιμουρίζει.

Οι λοιμώξεις του φθινοπώρου

Συνέχεια από τη σελ. 1

η καταρροή, το φτέρνισμα, ο βήχας και ενδεχομένως στην πορεία της νόσου ο πυρετός και διαρκούν 3-7 ημέρες (στο 25% μέχρι 2 εβδομάδες). Οι επιπλοκές είναι συνηθισμένες, οφειλόμενες κατά ένα μέρος στη φυσική ανοσοκαταστολή που προκαλούν οι ιοί αυτοί και είναι η παραρρινοκολπίτιδα, η φαρυγγίτιδα, μέση ωτίτιδα, η βρογχίτιδα, η πνευμονία και σπανιότερα η περικαρδίτιδα. Αφορούν περισσότερο άτομα με προδιάθεση όπως οι καπνιστές, οι πάσχοντες από άσθμα, από διαβήτη, από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια ή οι ευρισκόμενοι σε ανοσοκατασταλτική αγωγή όπως η χρόνια λήψη κορτιζόνης.

Δεν είναι "γρίπη" όλες οι λοιμώξεις του αναπνευστικού ή όλες οι λοιμώξεις που εκδηλώνονται με "γριπώδη συνδρομή". Η γρίπη εμφανίζεται αργότερα προς τους χειμερινούς μήνες, με οξεία εκδήλωση πυρετού, με φρίκια (ή ρίγος), κακουχία, πονόλαιμο, βήχα, πονοκέφαλο, μυαλγίες. Η εισβολή και η πορεία της νόσου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πιο οξεία και έντονη.

Ο τρόπος μετάδοσης των ιώσεων αυτών είναι η άμεση επαφή μέσω πχ της χειραψίας, καθώς ο ιοί παραμένουν ζωντανοί σε εκκρίσεις στο δέρμα ή σε επιφάνειες όπως ενός πάγκου, σε πόμολα ή ακουστικά τηλεφώνου για δύο τουλάχιστον ώρες και είναι δυνατό να μεταδοθούν σε επαφή με τους βλεννογόνους των ματιών, της μύτης ή του στόματος. Είναι επίσης δυνατό να μεταδοθούν μέσω σταγονιδίων, καθώς απλώς ο ασθενής αναπνέει, βήχει ή φταρνίζεται, δίνοντας τη δυνατότητα τα σταγονίδια να φτάσουν στα μάτια, τη μύτη η το στόμα άλλου ατόμου, αλλά το φιλί δεν μεταδίδει εξίσου τους ιούς αυτούς καθώς δεν εντοπίζονται στο σάλιο.

Έχει επομένως μεγάλη σημασία κατά το στενό συγχρωτισμό (γραφεία, σχολεία, μέσα μαζικής μεταφοράς), η κάλυψη του στόματος και της μύτης κατά το βήχα ή το φτάνισμα με χαρτομάντηλα μιας χρήσης που απορρίπτονται άμεσα σε προβλεπόμενα δοχεία και η σωστή ατομική υγιεινή (σχολαστικό πλύσιμο των χεριών ιδίως κατά την προετοιμασία του ή πριν το γεύμα, πετσέτες ατομικής ή μιας χρήσης). Η χρήση αλκοολούχων ή μη αντισηπτικών των χεριών προσφέρει σημαντικά.

Ο εμβολιασμός έναντι της γρίπης δεν προφυλάσσει έναντι του συνήθους κρουολογήματος, ενώ είναι δυνατό να συμβούν περισσότερα από 2-3 επεισόδια (παιδιά 6-7) από το φθινόπωρο ως την άνοιξη. Παρά την παραδοσιακή αντίληψη, οι ιοί αυτοί δεν σχετίζονται με την έκθεση σε ψυχρό εξωτερικό περιβάλλον ή ρεύματα αέρα.

Η θεραπεία είναι κατά κύριο λόγο ανακουφιστική με χρήση τοπικών αποσυμφορητικών, αντισταμινικών, αναλγητικών-αντιπυρετικών και αντιβηχικών φαρμάκων. Τα διαθέσιμα σκευάσματα μπορεί να έχουν ανεπιθύμητες ενέργειες όπως η υπνηλία, η αρρυθμιολογική δράση ή αιμορραγική διάθεση, γι' αυτό συνιστάται πάντα η αναζήτηση ιατρικής συμβουλής και η προτίμηση τοπικής αντί για συστηματική αγωγή. Η χρήση αντιβιοτικών δεν έχει θέση χωρίς προηγούμενη ιατρική εξέταση. Απλά μέσα όπως η σωστή θερμοκρασία και υγρασία του χώρου συμβάλλουν ιδιαίτερα στην ανακούφιση των συμπτωμάτων και την αποφυγή των επιπλοκών. Δεν έχει τεκμηριωθεί επαρκώς η ωφέλεια από τη λήψη βιταμινούχων βοηθημάτων.

Οι ασθενείς με χρόνια ηπατοπάθεια και κίρρωση ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου για πολλά λοιμώδη νοσήματα. Ειδικά ως προς τους ιούς που προκαλούν το σύνδρομο του κοινού κρουολογήματος, οφείλει να ληφθεί ότι, αν και όχι τόσο γνωστό, κάποιοι από αυτούς είναι δυνατό σπανιότερα, να προκαλέσουν ηπατική βλάβη με τη μορφή ηπατίτιδας (αδενοϊοί, ιοί coxsakie και echo, γρίπη), είτε σε υγιείς ήπαρ, είτε σε ασθενείς με προχωρημένη ηπατοπάθεια και κίρρωση.

Συνήθως είναι αυτοπεριοριζόμενες λοιμώξεις και η εξέλιξή τους ως προς το ήπαρ εξαρτάται από την ανοσολογική κατάσταση και τη φάση της χρονιότητας του βασικού τους νοσήματος. Σε ασθενείς με μη αντιρροπούμενη κίρρωση (δηλαδή προχωρημένη νόσο) ο κανόνας είναι ότι οποιαδήποτε λοίμωξη είναι ικανή να θέσει σε δοκιμασία τις ηπατικές εφεδρείες, βάζοντας σε κίνδυνο τον ασθενή.

Οι ασθενείς αυτοί οφείλουν να είναι περισσότερο προσεκτικοί στη χρήση φαρμάκων, καθώς αρκετές από τις θεωρούμενες ασφαλείς θεραπείες που διακινούνται χωρίς ιατρική συνταγή για την αντιμετώπιση του κρουολογήματος, σ' αυτούς τους ασθενείς μπορούν να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα. Η χρήση ασπιρίνης και μη στεροειδών αναλγητικών φαρμάκων όπως πχ η ιβουπροφαίνη, μεγάλων δόσεων παρακεταμόλης (περισσότερο από 2gr Depon/Panadol) και τα αντισταμινικά, μπορούν να επιδεινώσουν ραγδαία την αιμορραγική διάθεση, τη νεφρική λειτουργία και το επίπεδο συνείδησης των κιρρωτικών. Ο εμβολιασμός μεταξύ άλλων και έναντι του ιού της γρίπης είναι ασφαλής και απαραίτητος.

***Ο Δημήτρης Α. Κουντουράς είναι Παθολόγος-Ηπατολόγος, Διευθυντής Ηπατολογικού Τμήματος στο Νοσοκομείο ΥΓΕΙΑ και Διευθυντής Β' Παθολογικής και Ηπατολογικής Κλινικής στο Νοσοκομείο ΜΗΤΕΡΑ.**

Γιατί το λέμε

Κροκοδείλια δάκρυα

Ο κροκόδειλος όταν θέλει να ξεγελάσει το θύμα του, κρύβεται και βγάζει κάτι παράξενους ήχους, που μοιάζουν καταπληκτικά με κλάμα μωρού παιδιού. Έτσι, αυτοί που τον ακούν, νομίζουν ότι πρόκειται για κάποιο παιδάκι και τρέχουν να το βοηθήσουν... Ο κροκόδειλος τότε επιτίθεται ξαφνικά και σκοτώνει το θύμα του. Στην αρχαία Ελλάδα ο κροκόδειλος ήταν άγνωστος, οι Έλληνες όμως έμαθαν γι' αυτόν από τους Φοίνικες εμπόρους, που τους γέμιζε με τρόμο και θαυμασμό για την δύναμη και την πανουργία του κροκόδειλου . Έτσι λοιπόν, παρόλο που στην Ελλάδα δεν υπήρχαν κρο-κόδειλοι, τα "κροκοδείλια δάκρυα", που λέμε σήμερα γι' αυτούς που ψευτοκλαίνε, είναι φράση καθαρά αρχαία ελληνική.

Κατά φωνή κι ο γάιδαρος

Στην αρχαιότητα, όταν ένας γάιδαρος φώναζε πριν αρχίσει μια μάχη, νόμιζαν ότι οι θεοί τους προειδοποιούσαν για τη νίκη. Κάποτε ο Φωκίωνας ετοιμαζόταν να επιτεθεί στους Μακεδόνες του Φιλίππου, αλλά δεν ήταν και τόσο βέβαιος για το αποτέλεσμα, επειδή οι στρατιώτες του ήταν λίγοι. Τότε αποφάσισε ν' αναβάλει για μερικές μέρες την επίθεση, ώσπου να του στείλουν τις επικουρίες, που του είχαν υποσχεθεί οι Αθηναίοι. Πάνω, όμως, που ήταν έτοιμος να διατάξει υποχώρηση, άκουσε ξαφνικά τη φωνή ενός γαϊδάρου από το στρατόπεδό του.

- Κατά φωνή κι ο γάιδαρος! έκανε ενθουσιασμένος ο Φωκίωνας. Και διέταξε ν' αρχίσει η επίθεση, με την οποία νίκησε τους Μακεδόνες. Από τότε ο λόγος έμεινε, και τον λέμε συχνά, όταν βλέπουμε ξαφνικά κάποιο φίλο μας, που δεν τον περιμέναμε.

Δεν ιδρώνει τ' αυτί του

Την φράση αυτή την χρωστάμε στον πατέρα της Ιατρικής τον Ασκληπιό. Όταν κάποια νεαρή τον ρώτησε, με ποιον τρόπο θα μπορούσε να κάνει τον νεαρό που της άρεσε να την αγαπήσει, αυτός απάντησε : "Να τον κλείσεις σ' ένα πολύ ζεστό δωμάτιο, την συμβούλευσε, και αν ιδρώσουν τ αφτιά του, θα σ αγαπήσει. Αν δεν ιδρώσουν, μην παιδεύεσαι άδικα". Από την περιέργη αυτή συμβουλή του Ασκληπιού, έμεινε ως τα χρόνια μας η φράση "δεν ιδρώνει τ' αυτί του", που τη λέμε συνήθως, για τους αναίσθητους και αδιάφορους.

Τα σπάσαμε

Οι αρχαίοι Κρήτες την παραμονή του γάμου τους, συγκέντρωναν σε ένα μεγάλο δωμάτιο διάφορα πηλίνα βάζα κι ενώ τραγουδούσαν και χόρευαν, τα έσπαζαν ένα ένα. Η συνήθεια αυτή με τον καιρό, γενικεύτηκε σε όλη την Ελλάδα. Από αυτή την συνήθεια βγήκε η φράση "τα σπάσαμε" που τη λέμε μετά από κάθε διασκέδαση.

Αφιέρωμα στην

Μνήμες του Μεγάλου

"Στο εξής πρέπει να λέμε, όχι ότι οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες, αλλά ότι οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες"

Ουίνστον Τσόρτσιλ
Πρωθυπουργός της Μ.Βρετανίας

Η προσφορά της Ραχούλας στον πόλεμο του '40

Οι λαοί που λησμονούν την ιστορία τους είναι καταδικασμένοι να χαθούν. Πέρασαν 75 χρόνια αλλά το 1940 μένει ανεξίτηλα γραμμένο στη μνήμη των Ελλήνων. Άλλωστε βρίσκονται ακόμα στη ζωή αρκετοί από τους πρωταγωνιστές του άνισου μεν, αλλά νικηφόρου εκείνου αγώνα. Σήμερα, στις δύσκολες μέρες που περνά η χώρα μας, η ενθύμηση της γενιάς του '40 γεννά ελπίδα και αισιοδοξία ότι θα βρούμε νικητές και από τούτον τον διαφορετικό μεν, αλλά εξ ίσου άνισο και σκληρό αγώνα. Η Ραχούλα το 1940 έδωσε κι αυτή το μερίδιό της σε αίμα και δάκρυα. Είναι πατριωτικό χρέος να διατηρούμε ζωντανή τη μνήμη των Ραχουλιωτών εκείνων που άφησαν τα κόκαλά τους στα βορειοηπειρώτικα βουνά και εκείνων που επέστρεψαν, αφού έκαμαν το χρέος τους προς την πατρίδα.

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Η Ραχούλα θρήνησε δυο ήρωες που έπεσαν στα πεδία των μαχών:

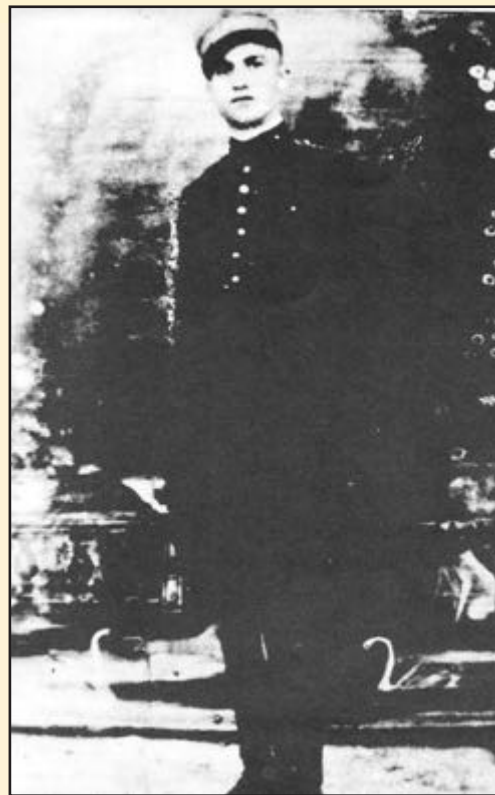
- 1) Τον Έφεδρο ανθυπολοχαγό **Αθανάσιο Γεωργίου Πόλκο** και
- 2) Τον μόνιμο λοχία **Ηλία Τίγκα**

ΡΑΧΟΥΛΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΕΛΑΒΑΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ '40

Βρέκος Απόστολος του Σωτ.	Κορκόντζελος Δημήτριος	Ράπτης Κων/νος Σωτ.
Βρέκος Δημήτριος του Σωτ.	Κορκόντζελος Κων/νος Β.	Τίγκας Κλεομένης
Βρέκος Θωμάς	Κολοβός Ευάγγελος	Τίγκας Προκόπης
Βρέκος Βασίλειος Β.	Κονταξής Απόστολος	Τίγκας Χρήστος
Βρέκος Σωτήρης	Κορκόντζελος Ηλίας	Τζωαννόπουλος Κων/νος
Γρυμπογιάννης Αναστάσιος	Κουμπούρας Χρήστος Μιχ.	Τσιούκης Γιώργος
Γρυμπογιάννης Γιάννης	Κατσιάκας Απόστολος	Τσιούκης Δημ. Απ.
Γρυμπογιάννης Θωμάς	Κατσιούλας Γεώργιος	Τσιούκης Ηλίας Απ.
Γρυμπογιάννης Κώστας	Κοντακτής Βασίλης	Τσιμάκης Βασίλης Απ.
Γκορτσάς Απόστ.	Κουμπούρας Αλέκος	Τσιμάκης Κώστας
Γκορτσάς Δημήτριος	Κοτσιαρίδης Φώτης	Τσιότρας Βασίλειος
Γκορτσάς Χρήστος Γ.	Κοτσιαρίδης Βασίλης	Τσιούκης Ηλίας Κ.
Γκορτσάς Ηλίας	Κωστίκας Κώστας	Τσούτσουρας Απόστολος
Γκορτσάς Χρήστος Ν.	Λιανός Απόστολος	Τσούτσουρας Λάμπρος
Γκορτσάς Νίκος	Λιανός Χρήστος	Τσούτσουρας Βασίλης
Γκορτσάς Θωμάς	Μήτρας Ευάγγελος	Φέτσιος Απόστολος
Δερματάς Δημήτριος	Μήτρας Νικόλαος Μιχ.	Φλωράκης Λάμπρος
Δημητρός Κώστας	Μήτρας Δημήτριος	Φλωράκης Χαρίλαος
Ζαχαρής Βασίλειος Π.	Μήτρας Νικόλαος Γρηγ.	Χαραλαμπίκος Κώστας
Ζαχαρής Λάμπρος Π.	Μπέλλος Απόστολος	
Θεάκος Δημήτριος Ευθ.	Μπέλλος Δημήτριος	
Θεάκος Άγγελος	Νασιάκος Αντώνης	
Θεάκος Ιωάννης	Νασιάκος Παναγιώτης	
Καραγιώργος Χρήστος	Νασιάκος Ηλίας Απ.	
Καραγιώργος Αλέκος	Νασιάκος Ηλίας Αθ.	
Καλαμάρας Κώστας	Νάκας Ιωάννης	
Καραγιάννης Δημήτριος	Νάκας Πάνος	
Κατσιούλας Δημήτριος	Νάκος Αλέκος	
Καρλάφτης Φώτης	Νάκος Θεοφάνης	
Κατσαρός Σεραφείμ	Ντίνος Δημήτριος	
Κίσσας Ευάγγελος	Ντόλκερας Κώστας	
	Ξυδιάς Κων/νος	
	Παπαδημητρίου Βασίλης	
	Παπαδημητρίου Περικλής	
	Παπασωτηρίου Βασίλης	
	Πόλκος Μάρκος	
	Ράπτης Αθανάσιος	

Σ.Σ. Οι παραπάνω συγχωριανοί μας, σύμφωνα με πληροφορίες, που συγκεντρώσαμε από επιζώντες αλβανομάχους, στρατεύθηκαν κατά τον πόλεμο του '40 - '41. Ποιοί έλαβαν μέρος στις μάχες και ποιοί παρέμειναν στα μετώπισθεν δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε. Αν, όπως είναι φυσικό, παραλείψαμε ορισμένους, παρακαλούμε να μας σταλούν τα ονόματά τους για να δημοσιευθούν στο επόμενο φύλλο των "Ζ.Χ."

(Αναδημοσίευση)

Αθανάσιος
Γεωργίου Πόλκος
Έφεδρος
Ανθυπολοχαγός
Πεζικού
Έπεσε στο ύψωμα
Κακοσέλι, το
Δεκέμβρη του 1940

28η Οκτωβρίου 1940

Νεκρολογία από το δάσκαλο Νίκο Ρεντίνα

Ο Αθανάσιος Πόλκος εκ Ραχούλας Ιτάμου, πτωχής μεν οικογενείας αλλ' εντίμου, επεράτωσεν το Γυμνάσιον Καρδίτσης. Κληθείσης της κλάσεώς του το 1934 εισήλθε εις την Σχολήν Εφέδρων Αξ/κών Σύρου. Τον παρελθόντα Αύγουστον κατετάγη εις το 5ο Σύνταγμα Πεζικού και διετάχθη να μεταβεί εις τα αλβανικά σύνορα, όπου διέμεινε μέχρι της κηρύξεως του πολέμου. Έλαβε μέρος εις πολλές μάχας, πολεμών ηρωικώς. Κατά δε τη εξόρμησιν του ελληνικού στρατού αυτός προπορευόμενος με το πιστόλι ανά χείρας εφώναζε: "Εμπρός παιδιά, τους φάγαμε!"

Αλλά φευ! Εχθρική οβίς απέσπασε την δεξιάν ωμοπλάτην μετά της χειρός και μεταφερθείς εις το χειρουργείον εξέπνευσε μετά δύο ώρας εκ της ακατασχέτου αιμορραγίας, με τας ανάρθρους λέξεις:

-Αφήνω το σώμα μου δια την ελευθερίαν της πατρίδος και την δόξαν της μεγάλης μάνας, η οποία θα προστατεύσει τη μανούλα μου. Αφήνω γραίαν μητέρα, άγαμον αδελφήν και δύο αδελφούς εγγάμους, ων ο εις έφεδρος λοχίας πυροβολικού, εκδικείται το αίμα του αδελφού του.

Αυτός ήτο εν ολίγοις ο Αθανάσιος Πόλκος, ο ήρωας της Ραχούλας, ο πρώτος αξιωματικός ο πεσών από το 1912 και εντεύθεν εκ του Δήμου Ιτάμου, εις ηλικίαν 26 ετών.

Εις σε ένδοξε χαράσσω τας εξής γραμμάς:

"Ας μη βρέξει ποτέ το σύννεφον της Πρεμετής
και άνεμος σκληρός ας μη σκορπίσει το ματωμένο χώμα
της Βορείου Ηπείρου που σε σκεπάζει"

Εν Καρδίτση 18-12-1940

Νικόλαος Ρεντίνας

Δάσκαλος

Μνημόσυνο Πόλκου στη Ραχούλα

Σαν βόμβα έπεσε στο χωριό η είδηση ότι ο Έφεδρος Ανθ/γός Αθανάσιος Πόλκος σκοτώθηκε στον πόλεμο. Όλοι πάγωσαν και το χωριό ντύθηκε στα μαύρα. Στις αρχές Ιανουαρίου 1941 έγινε το 40/νθήμερο μνημόσυνό του. Στην εκκλησία είχε συγκεντρωθεί όλο το χωριό. Στο κέντρο της εκκλησίας, κάτω από τον πολυέλαιο, και πάνω σε τραπέζι, τοποθετήθηκε ο δίσκος με τα κόλλυβα στολισμένος από τη δασκάλα Βασιλική (Κούλα) Ξάνθου, που υπηρετούσε στο σχολείο του χωριού μας. Ο τρόπος αυτός τέλεσης μνημοσύνου πρώτη φορά παρουσιάστηκε στο χωριό μας. Θυμάμαι το βουβό κλάμα των ανδρών και τα αναφιλητά των γυναικών.

Βασίλης Γ. Κίσσας

Γράμματα από το μέτωπο

Ο Δημήτριος (Μήτσιος) Μήτρας γράφει από το μέτωπο για τον θάνατο του Πόλκου.

"Σεβαστοί γονείς

Από υγεία είμαι καλά. Προ ημερών σας έγραφα πάλι, αλλά δεν γνωρίζω εάν λάβατε το γράμμα μου ή όχι, εσείς όμως να ξέρετε το εξής: ότι δεν είναι εύκολο να γράφουμε από εδώ, διότι δεν υπάρχει ταχυδρομική συγκοινωνία.

Ο Θανάσης Πόλκος τραυματίστηκε ελαφρώς στο πόδι, ο δε Κ. Γιαννουσάς στο χέρι, και αυτός ελαφρώς. Πέστε στο σπίτι τους να μην ανησυχούν, είναι ελαφρά τραυματισμένοι.

Σήμερα που σας γράφω είναι του Αγίου Νικολάου και εύχομαι "χρόνια πολλά" στο Νίκο, να μας φυλάει ο Θεός να είμαστε καλά. Γράψτε και σεις, ίσως να το λάβω το γράμμα σας. Γράψτε μου πού βρίσκονται τ' άλλα τ' αδέρφια μου και τι γίνονται. Επίσης ο Νίκος του θείου τι γίνεται;

Περισσότερα δεν έχω να σας γράψω. Εύχομαι να τελειώσει ο πόλεμος γρήγορα και να ανταμώσουμε γερά όλα τα' αδέρφια και σεις. Χαιρετισμούς πολλούς στην Αγαθή, στο Θύμιο, στους θείους μας και εν γένει σε όλοε όσοι ρωτούν για μένα.-

Με σεβασμό

19-12-1940

(Φωτογραφία θα στείλω σ' άλλο γράμμα)"

Σημ: Ο Δ. Μήτρας γνώριζε ότι ο Πόλκος ήταν βαριά τραυματισμένος, αλλά, προφανώς, προσπαθούσε να ηρεμήσει την οικογένειά του. Άλλωστε, υπήρχε και λογοκρισία.

Γράμμα του Ανθυπολοχαγού Περικλή Παπαδημητρίου

Προς τον Επόπτη Αγροτικής Ασφαλείας Τρικάλων Εμμανουήλ Καντεράκη

Εν Τ.Τ. 825 τη 4η Φεβρουαρίου 1941

Αγαπητέ μου κύριε Επόπτα, τα σέβη μου.

Εις το τμήμα μου έχω και τρία παιδιά της υπηρεσίας μας, τα οποία στο πρώτο βάπτισμα άφησαν το ειρηνικό έργο τους και έτρεξαν στη φωνή της πατρίδος μαζί με τόσα Ελληνόπουλα.

Από τις πρώτες μέρες το πολέμου τα παρακολούθησα με κρυφό καμάρι να γίνονται κήρυκες των ιδεωδών της φυλής μας, μεταξύ των συναδέλφων τους.

Με εκτίμηση

Περικλής Παπαδημητρίου

Αξιωματικός, Μονάς 643/Β

Τ.Τ. 825

ΡΑΧΟΥΛΙΩΤΕΣ ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΟΪΤΑΛΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ

Βασίλης Δ. Τσιότρας

Χρήστος Μ. Ζαχαρίδης

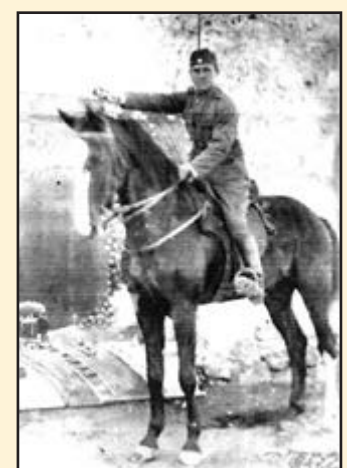
Κώστας & Τάσιος Γρυμπογιάννης

Δημήτριος Μ. Μήτρας και Νίκος Γ. Μήτρας

Περικλής & Βασίλης Παπαδημητρίου

Δημήτριος Α. Κατσιούλας

Κώστας Κалаμάρας

Τα τραγούδια της ξενιτιάς

Από το ομώνυμο βιβλίο της Σούλας Τόσκα-Κάμπα

"καλέ ξενιτεμένε μου, γράφε μου να μαθαίνω,
στέλνε μου κι άγραφο χαρτί κι εγώ καταλαβαίνω"

Οι συνθήκες διαβίωσης στην Ελλάδα, στους παλαιότερους καιρούς, ήταν πολύ δύσκολες. Αυτό ανάγκαζε τους ανθρώπους να ξενιτεύονται σε άλλα μέρη, κοντινά ή μακρινά, αναζητώντας μια καλύτερη τύχη. Οι περισσότεροι από αυτούς έφευγαν για οικονομικούς λόγους και επέστρεφαν στην πατρίδα για να φτιάξουν τη ζωή τους με τις οικογένειές τους.

Αυτή η αναγκαστική αναχώρηση υπήρξε αφορμή να δημιουργηθούν τα τραγούδια της ξενιτιάς. Ενδεικτικά σημειώνουμε πως τους πρώτους ξενιτεμένους συναντούμε στην Ήπειρο, για να ακολουθήσει η Στερεά, η Ρούμελη, όπως λέγεται, η Πελοπόννησος, η Μακεδονία και η Θράκη, που πρέπει να θεωρηθούν από τις πρώτες περιοχές στις οποίες δημιουργήθηκαν τα περισσότερα τραγούδια της ξενιτιάς.

Στα νησιά τα τραγούδια της ξενιτιάς συνδέονται με τους ναυτικούς κυρίως, που ταξιδεύανε σ' όλες τις θάλασσες του κόσμου για μεγάλα χρονικά διαστήματα, προκειμένου να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα για τις ανάγκες των οικογενειών τους. Τα τραγούδια αυτά, από τα ωραιότερα της δημοτικής μας ποίησης, έγιναν από μανάδες, γυναίκες κι αδερφές των ξενιτεμένων και χαρακτηρίζονται από τον πόνο του αποχωρισμού, τη συγκίνηση, τη νοσταλγία, την προσμονή, αλλά και τη λαχτάρα της επιστροφής. Αναφέρονται και στις φυσικές ομορφιές του τόπου μας που ο ξενιτεμένος αφήνει πίσω του και περιλαμβάνουν ευχές για την παραμονή σε ξένα μέρη, αλλά και ελπίδα για σύντομη επιστροφή.. Διαθέτουν φαντασία, εκφραστικότητα, εντυπωσιακές εικόνες, αλλά και έντονη προσμονή και πίκρα.

Πολλά από τα τραγούδια αυτά δημιουργήθηκαν την περίοδο της τουρκοκρατίας, στη διάρκεια της οποίας ξενιτεύονται πολλοί Έλληνες. Ορισμένα από αυτά αναφέρονται στη στιγμή του αποχωρισμού, όπου η λύπη όλων ήταν μεγάλη, και έτσι είναι μελαγχολικά, συγκινητικά, σπαραχτικά, γεμάτα θλίψη.

Γενικά, τα τραγούδια της ξενιτιάς φανερώνουν και την αποφασιστικότητα του Έλληνα να δημιουργήσει καλύτερες προϋποθέσεις για την προσωπική του ζωή και των δικών του, και συχνά, παρά το πονεμένο περιεχόμενό τους, διαθέτουν μια ηρωική εγκαρτέρηση, δύναμη και τρυφερότητα που τονώνει το αίσθημα της επικοινωνίας ανάμεσα σ' εκείνους που φεύγουν και σ' εκείνους που μένουν.-

Περικλής Κορκόντζελος Υποστράτηγος ε.α.

ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗ ΘΥΕΛΛΑ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2015

Η πορεία στη ζωή και στο επάγγελμα του Περικλή Κορκόντζελου δικαιολογεί απόλυτα τον τίτλο του βιβλίου. Πράγματι οι συνθήκες κάτω από τις οποίες έζησε ως μαθητής Γυμνασίου και οι πρώτες απόπειρες να σταδιοδρομήσει σε ένα επάγγελμα τα "πέτρινα χρόνια" της δεκαετίας του 1940-1950 ήταν πορεία μέσα στη θύελλα του εμφύλιου πολέμου. Το γεγονός ότι κατόρθωσε να υπερβεί τις δυσκολίες και τα παντοειδή προσκόμματα στην πορεία του οφείλεται στην αδάμαστη θέλησή του, στον αkéραιο χαρακτήρα του και στην εργατικότητα του.

Το βιβλίο είναι αυτοβιογραφικό και η πορεία γραφής εξελίσσεται χρονολογικά και κατά κεφάλαιο. Στο Α' κεφάλαιο ο συγγραφέας δίνει συνοπτικά στοιχεία για το χωριό. Στο Β' κεφάλαιο αναφέρεται στη γενεαλογία της οικογένειάς του. Στο Γ' κεφάλαιο (δεκαετία του '30) περιγράφει τα αρχικά του βήματα. Στο Δ' κεφάλαιο περιγράφεται η κρίσιμη δεκαετία του '40. Ο συγγραφέας περιγράφει εκτενώς τα συνταρακτικά γεγονότα που συνέβησαν, τις πρώτες απόπειρες επαγγελματικής του αποκατάστασης για να καταλήξει εθελοντής στα τεθωρακισμένα. Είναι η δεκαετία της καταστροφής του κοινωνικού ιστού, όπου οι άνθρωποι δεν είχαν μόνο να αντιμετωπίσουν τα δεινά του πολέμου, αλλά επιπλέον και τον κατατρεγμό από συμπατριώτες τους, καθότι αναδύθηκαν στην επιφάνεια διαφορές, μίσση και αντιζηλίες δεκαετιών.

Στα επόμενα τέσσερα κεφάλαια του βιβλίου ο συγγραφέας αναφέρεται στη στρατιωτική του σταδιοδρομία και στην εξέλιξή του μέχρι του βαθμού του στρατηγού. Ιδιαίτερη αναφορά κάνει στην δεκαετία του '70, στο πραξικόπημα της Κύπρου και την εισβολή των Τούρκων τα οποία έζησε από κοντά.

Στο "Επίμετρο" ο Π. Κορκόντζελος εκφράζει τις προσωπικές απόψεις του για την κοινωνική και πολιτική παρακμή της κοινωνίας μετά τη μεταπολίτευση.

Στο "Παράρτημα" παρατίθενται πίνακες, τίτλοι σπουδών, ηθικών αμοιβών μετάλλια κλπ.

Την περιγραφή των γεγονότων συμπληρώνει πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

Γεώργιος Δ. Κατσιούλας

Έκαμε το Χάρο κουμπάρο

Μια φορά ένας άκληρος άνθρωπος απόχτησε ύστερα από πολλά χρόνια γιο. Πρώτη φροντίδα του ήταν να βρει κουμπάρο άξιο και δίκαιο για να βαφτίσει το παιδί. Μέρες και μέρες γύριζε τα γειτονικά χωριά, μα κουμπάρο καταπώς τον ήθελε δεν εύρισκε. Απελπισμένος πήρε το δρόμο του γυρισμού και, ώ του θαύματος, στο δρόμο συνάντησε ένα διαβάτη, που, από τη συζήτηση που έκαμε μαζί του, του φάνηκε πως είναι ο ιδανικός κουμπάρος. Τον ρώτησε πώς λέγεται και εκείνος του είπε ότι είναι ο Χάρος και είναι ο πιο δίκαιος, αφού δεν χαρίζεται σε κανέναν, ούτε στην ίδια τη μάνα του. Ενθουσιάστηκε ο άνθρωπος και του ζήτησε να γίνει κουμπάρος του, με την κρυφή ελπίδα ότι -πώς να το κάμουμε- κουμπάρος μου είναι, μπορεί και να μου χαρίσει τη ζωή.

Ο Χάρος δέχτηκε ευχαρίστως, έγιναν τα βαφτίσια, ακολούθησε φαγοπότη και τέλος, ο κουμπάρος έφυγε, γιατί - όπως είπε- τον περίμενε μια επείγουσα δουλειά! Πέρασαν χρόνια, ο άνθρωπος γέρασε και ο κουμπάρος δεν ξαναφάνηκε, ώσπου μια μέρα νάτος στην αυλή. Χαιρετίστηκαν εγκάρδια και τέλος, ο κουμπάρος τού είπε:

- Άντε κουμπάρε, ετοιμάσου τώρα να σε πάρω. Ο άνθρωπος έβαλε τα μαύρα και άρχισε τα παρακάλια:
- Βρε κουμπάρε, βρε καλέ μου, εμένα τον κουμπάρο σου;
- Α, αυτά τα είπαμε από την αρχή. Δεν χαρίζομαι σε κανέναν, τον έκοψε ο κουμπάρος.
- Τουλάχιστο, δώσε μου ένα περιθώριο, να τακτοποιήσω κάποιες εκκρεμότητες που έχω.
- Εντάξει, του λέει ο Χάρος. Πόσο χρόνο θέλεις;
- Δώσε μου έξι μήνες.
- Σου δίνω δώδεκα μήνες, είπε ο Χάρος, και εξαφανίστηκε.

Όσο πλησίαζε το τέλος του χρόνου, ό άνθρωπος άρχισε να σκέπτεται πώς θα ξεφύγει από το Χάρο. Σκέφτηκε λοιπόν να σκάψει ένα βαθύ λάκκο, ένα λαγούμι, και εκεί να κρυφτεί, βέβαιος ότι εκεί δεν επρόκειτο να τον βρει ο Χάρος. Αυτό και έκαμε.

Στο τέλος του χρόνου, ακούει ένα χτύπημα στην πόρτα του καταφυγίου. Ανοίγει και βλέπει μπροστά του το Χάρο.

-Άντε, του λέει, πάμε.

Μη έχοντας άλλη επιλογή ο άνθρωπος, ακολούθησε το Χάρο. Στο δρόμο σκέφτηκε άλλη μια πονηριά: Ωχ, λέει, κουμπάρε, ξέχασα το καπέλο μου.

-Άντε, του λέει, πήγαινε να το πάρεις και εγώ θα σε περιμένω εδώ.

Χαρούμενος και νομίζοντας πως ξέφυγε, τράβηξε για το σπίτι του. Μπαίνοντας στην πόρτα είδε ξαπλωμένο ένα πτώμα και γύρω οι συγγενείς να κλαίνε. Πισωπάτησε και τρομαγμένος γύρισε να συναντήσει το Χάρο.

-Πώς έτσι και τόσο νωρίς; Του λέει ο Χάρος.

-Άστα κουμπάρε, στο σπίτι παίζεται ένα δράμα. Έχουν στη μέση ένα πτώμα και το κλαίνε. Δεν άντεξα και έφυγα τρέχοντας.

-Μα εκείνο είναι το δικό σου πτώμα, λέει ο Χάρος. Εγώ τις ψυχές παίρνω, όχι τα σώματα!

Το διηγήθηκε ο χωριανός κτηνοτρόφος Γιώργος Γκορτσάς το καλοκαίρι του 2015, στον Ίταμο.

Για την αντιγραφή: Λάμπρος Γριβέλλας

Οι παραδόσεις του ελληνικού λαού
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Του διαβόλου πράματα...

Ο λαγός και το λαγωνικό
(Δήμος Φελλόης των Καλαβρύτων)

Ο Χριστός κι ο διάβολος ήταν μαζί. Μια ημέρα λέγει ο διάβολος το Χριστό. "Ότι έφκιασα ένα πράμα, οπού δεν το πιάνει τίποτε". "Για να ιδώ τι έφκιασες", του λέγει ο Χριστός. Τότε ο διάβολος απολάει από κάτω από την καπότα του το λαγό, ο οποίος έτρεχε

πολύ. Την άλλη μέρα ο Χριστός του λέγει του διαβόλου": Για απόλυσε εκείνο το πράμα, οπού έφκιασες". Και ο διάβολος άμα το απόλυσε, απολάει και ο Χριστός το λαγωνικό και τον έπιασε το λαγό.

Ο διάβολος ελυπήθη γιατί ο Χριστός έφκιασε καλύτερο πράμα από εκείνον και εμάζωξε όλους τους λαγούς και τους βάνει κάθε νύχτα να οργώνουν τα χωράφια του, και όσοι δεν πάγουν, εκείνους τους αφήνει και τους πιάνουν τα λαγωνικά. Και από το ζυγό του αλετριού του διαβόλου έχουν οι λαγοί στο λαιμό τη μαύρη γραμμή!

Ο λύκος και ο διάβολος
(Αχαΐα)

Το λύκο τον έφκιασε ο διάβολος αλλά δεν εμπόραγε να τον κάμει να σηκωθεί και να περπατήσει. Τότες ηύρε το Χριστό και του είπε

πως έφκιασε ένα πράμα, αλλά δε μπορεί να το κάμει να σηκωθεί και να περπατήσει. Τότες του είπε ο Χριστός: "πάμε να μου δείξεις". Και σαν είδε το λύκο ο Χριστός, του είπε: "Σήκω να φας τον πατέρα σου". Και αμέσως ο λύκος σηκώθηκε και έφαγε το διάβολο και για τούτο τον λένε και λυκοφαγόμενο!

ΑΡΓΙΘΕΑΤΙΚΟΙ
ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Από τη συνεργάτιδα της εφημερίδας μας, λαογράφο και συγγραφέα, **Σούλα Τόσκα-Κάμπα** και το σύζυγό της **Λευτέρη Κάμπα** λάβαμε ένα ωραίο CD με τον παραπάνω τίτλο. Το CD περιλαμβάνει 15 Αργιθεάτικα παραδοσιακά τραγούδια εκτελεσμένα με το βιολί του **Γιώργου Βασιλακάκου** σε άψογη εκτέλεση. Την εκτέλεση συνοδεύουν οι Βαγγέλης Ποζιός, τραγούδι, Αντώνης Βασιλακάκος, κιθάρα, Λάκης Αργύρης, κιθάρα, Αντώνης Βασιλακάκος, λαούτο, Γιώργος Μάμαλης, ντέφι, Βασίλης Βασιλακάκος, κιθάρα-ντέφι, και: Πέτρος Νάκος, Βλάσης Φλέγγας και ο Όμιλος Βλασιωτών, τραγούδι.

Την έκδοση του ωραίου αυτού CD καθώς και το ενημερωτικό φυλλάδιο επιμελήθηκε ο **Λευτέρης Κάμπας**.

Ο ΜΥΛΟΣ ΚΑΡΑΝΤΑΚΗ

Ο μύλος του Καραντάκη βρισκόταν στην έξοδο του χωριού προς την Καμάρα, στη ρεματιά, απέναντι από τον παλιό δρόμο. Το "Καραντάκης" είναι προσωνύμιο (παρατσούκλι) του Θανάση Κορκόντζελου του Γιάννη, που φέρεται γεννηθείς το 1854 (Μητρώο Αρρένων Ραχούλας). Ο Θανάσης, σύμφωνα με τη ραχουλιώτικη παράδοση, ήταν άνδρας μεγαλόσωμος, αρρενωπός και είχε τεράστια μυική δύναμη. Το παρατσούκλι "Καραντάκης" πρέπει να το έδωσαν οι Τούρκοι και, όπως γράφει Ο Περικλής Κορκόντζελος, σημαίνει "μαύρο βουνό" (καρά-νταγ, στα τουρκικά), ενδεικτικό και αυτό της σωματικής του διάπλασης. Ο μύλος πέρασε, μετά το θάνατο του Καραντάκη, από πολλά χέρια, παρέμεινε όμως η ονομασία του, ως "μύλος του Καραντάκη", διαιωνίζοντας τη μνήμη του άνδρα εκείνου.

Τελευταίος ιδιοκτήτης του μύλου, που σήμερα κείται σε σωρό ερειπίων, ήταν ο **Γιώργος Τσιούκης ή Ζάχος**. Ως ειρωνεία της τύχης διασώθηκε το τεράστιο κλειδί της μυλόπορτας, μήκους 18 εκατοστών, το οποίο μας εμπιστεύθηκε να το φωτογραφίσουμε η εγγονή του Αντωνία Κ. Βρέκου.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ 20ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2015

Για την ιστορία δημοσιεύουμε τα αποτελέσματα των εκλογών της 20ης Σεπτεμβρίου 2015 στη Ραχούλα, μιας και το προηγούμενο φύλλο κυκλοφόρησε λίγο πριν από τις εκλογές.

ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ		ΡΑΧΟΥΛΑΣ		::: Επιλέξτε Εκλογικό Τμήμα :::																	
Εκλογικά Τμήματα		Εγγεγραμμένοι		Ψηφισαντες		Άκυρα		Λευκά		Έγκυρα											
2 από 2		100%		628		332		52,87%		10		3,81%		4		1,28%		318		95,78%	
Συνδυασμός										Ψήφοι		Ποσοστό									
		ΝΔ [ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ]										131				41,19%					
		ΣΥΡΙΖΑ [ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ]										70				22,01%					
		ΚΚΕ [Κ.Κ.Ε. - ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ]										38				11,95%					
		ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ [ΛΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ - ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ]										20				6,29%					
		ΔΔΕ [ΛΑΪΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ]										14				4,40%					
		ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜ [ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ (Π.Α.Σ.Ο.Κ. - ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ)]										12				3,77%					
		ΑΝΕΞ.ΕΛΛ [ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ - ΕΘΝΙΚΗ ΛΕΥΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ]										8				2,52%					
		ΕΝ.ΚΕΝΤΡ [ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ]										8				2,52%					
		ΠΟΤΑΜΙ [ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ]										7				2,20%					
		ΑΝΤΑΡΕΥΑ [ΑΝΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α - Ε.Ε.Κ.]										4				1,26%					
		ΚΟΙΝΩΝΙΑ [ΚΟΙΝΩΝΙΑ]										2				0,63%					
		ΠΑΤΡ-ΕΛΛΑΣ [ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ - ΕΛΛ. ΛΑΪΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ]										2				0,63%					
		Μ-Α ΚΚΕ [ΚΚΕ (μ-λ) - Μ-Α ΚΚΕ - ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ]										1				0,31%					
		ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ [ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΞΑΝΑ - ΘΑΝΟΣ ΤΖΗΜΕΡΟΣ]										1				0,31%					

ΜΗΤΡΩΟ ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Το Μητρώο Αρρένων περιλαμβάνει τους στρατεύσιμους άρρενες κατοίκους κάθε ημερολογιακού έτους, καταρτίζεται και υπογράφεται από την Πρωτοβάθμια Επιτροπή, την οποία απαρτίζουν ο Πρόεδρος της Κοινότητας, ο Γραμματέας-Ληξίαρχος και ο Διευθυντής του Σχολείου. Στη συνέχεια αποστέλλεται στη Νομαρχία, όπου γίνεται ο έλεγχος και η επικύρωση και τέλος αποστέλλεται στη Στρατολογία.

Εν Ραχούλα τη 1η Ιουλίου 1976

Η Πρωτοβάθμια Επιτροπή

1) Ο Πρόεδρος της Κοινότητας

2) Ο Γραμματέας-Ληξίαρχος

3) Ο Διευθυντής του Δημ. Σχολείου

ΕΠΙΚΥΡΩΤΑΙ

Εν Ραχούλα τη 1η Ιουλίου 1976

Ο Νομάρχης

Ο Τμήματάρχης

Ο Τμήματάρχης

Το Μητρώο Αρρένων της Κοινότητας Ραχούλας αρχίζει από το έτος 1846, καταρτίστηκε όμως μεταγενέστερα, βάσει παλαιών στοιχείων. Δημοσιεύτηκε στα "Ζ.Χ." την προηγούμενη δεκαετία, μέχρι το φύλλο 50/2004, με τους γεννηθέντες το 1933. Δοθείσης ευκαιρίας, συνεχίζουμε από αυτό το φύλλο τη δημοσίευση.

Κοινός αριθμός νέων	ΕΠΩΝΥΜΟΝ	Όνομα (κύριον)	Όνόματα	Έτος γεννήσεως	Τόπος γεννήσεως (πόλις, χωρίον, συνοικισμός τού δήμου ή της κοινότητας)
Μερίκιος	Πατρός	Μητρός			
1	Βρέκος	Απόστολος	Θωμάς	1934	Ραχούλα
2	Γκορτζιάς	Κωνσταντίνος	Χρήστος	"	"
3	Δήμος	Δημήτριος	Βασίλειος	"	"
4	Καράφτης	Αναστάσιος	Φώτιος	"	"
5	Κουτούρας	Αναστάσιος	Κώστας	"	"
6	Κωστάκος	Θωμάς	Ευάγγελος	"	"
7	Κωστής	Χρυσόστομος	Αλέξανδρος	"	"
8	Ράπτης	Ηλίας	Ιωάννης	"	"
9	Ραφονίκος	Άγγελος	Γεώργιος	"	"
10	Γσιούκης	Θωμάς	Πάνος	"	"
11	Γσιούκης	Κωνσταντίνος	Αναστάσιος	"	"
1	Βασιλάκος	Χρήστος	Κώστας	1935	Ραχούλα
2	Γριβέλλας	Λάμπρος	Αθανάσιος	"	"
3	Δερματάς	Βασίλειος	Δημήτριος	"	"
4	Ζαχαρίας	Λάμπρος	Παναγιώτης	"	"
5	Ζαχαρίας	Βασίλειος	Ματθαίος	"	"
6	Κομπούρας	Γεώργιος	Βασίλειος	"	"
7	Κωσταρίδης	Κωνσταντίνος	Βασίλειος	1935	Ραχούλα
8	Κοντακτής	Λάμπρος	Απόστολος	"	"
9	Κωστής	Θωμάς	Παναγιώτης	"	"
10	Μπέλλας	Θωμάς	Γεώργιος	"	"
11	Νάκας	Λάμπρος	Απόστολος	"	"
12	Παπαδημητρίου	Νικόλαος	Ευάγγελος	"	"
13	Γσιούκης	Θωμάς	Δημήτριος	"	"
1	Βρέκος	Φώτιος	Απόστολος	1936	Ραχούλα
2	Βρέκος	Ιωάννης	Θωμάς	"	"
3	Βρέκος	Παντελεήμων	Κώστας	"	"
4	Γκορτζιάς	Κώστας	Θωμάς	"	"
5	Ζαχαρίας	Ευάγγελος	Χρήστος	"	"
6	Καράφτης	Ταξιάρχης	Φώτιος	"	"
7	Κωσταρίδης	Ευάγγελος	Φώτιος	1936	Ραχούλα
8	Κελεπούρης	Δημήτριος	Δημήτριος	"	"
9	Ναΐνος	Βασίλειος	Δημήτριος	"	"
10	Παπαστεργίου	Αναστάσιος	Αντώνιος	"	"
11	Ράπτης	Θωμάς	Βασίλειος	"	"
12	Ράπτης	Ευάγγελος	Ηλίας	"	"
13	Ράπτης	Χρήστος	Γεώργιος	"	"
14	Τρέντος	Ευάγγελος	Βασίλειος	"	"
15	Γσιούκης	Αναστάσιος	Στέργιος	"	"

Οι χειρόγραφες εγγραφές δηλώνουν ότι έγιναν μεταβολές.

Το Αλφαβητάρι

Ήταν ο χειμώνας του 1940. Πέντε χρονών παιδάκι, μόλις βγήκα από τ' αβγό και άρχισα να κάνω τα πρώτα βήματα στο μικρόκοσμο του χωριού μου. Παρακολουθούσα τα μεγαλύτερα παιδιά που έπαιζαν τ' απογεύματα «την πόλη» στην πλατεία του χωριού, άκουγα μέσες-άκρες για τον πόλεμο που μαίνονταν στα ηπειρώτικα βουνά και παρακολουθούσα τα γερμανικά αεροπλάνα που πετούσαν ψηλά προς τη Μέση Ανατολή, σαν ένα μεγάλο κοπάδι από μαύρα κοράκια.

Η ζωή κυλούσε ακόμα σε ήρεμους ρυθμούς, τουλάχιστο για εμάς τους μικρούς, και η μια μέρα έμοιαζε απaráλλαχτα με την άλλη, με εξαίρεση την Τετάρτη. Την Τετάρτη ο πατέρας πήγαινε στην πόλη για να προμηθευτεί από την εβδομαδιαία αγορά τα αναγκαία για την οικογένεια. Το δικό μας ενδιαφέρον επικεντρώνονταν στην επιστροφή του, αργά το απόγευμα. Το μάτι στο δρόμο, μήπως τον δούμε να έρχεται και τ' αυτί δόγα ν' ακούσουμε το βηματισμό του αλόγου. Δεν προλάβαινε η μάνα να ξεκρεμάσει τους τρουβάδες από το άλογο και εμείς αρχίζαμε το ψάξιμο. Το ζητούμενο ήταν λίγος χαλβάς και κανένα κουλούρι χάσικο, ίσως και καμιά καραμέλα «ψαράκι».

Εκείνο το απόγευμα έγινε η μεγάλη έκπληξη. Αφού τακτοποιήθηκαν τα ψώνια και μπήκε το άλογο στο στάβλο, η οικογένεια συγκεντρώθηκε στο ισόγειο δωμάτιο του σπιτιού μας, που το λέγαμε «μαντζάτο». Εμείς τα παιδιά καθίσαμε στα σκαμνάκια, πασαλεμμένοι ακόμα από τα υπολείμματα του χαλβά που τον είχαμε καταβροχθίσει σε χρόνο μηδέν. Ο πατέρας, αφού έβγαλε με προσοχή το πολύχρωμο περιτύλιγμα ενός μικρού δέματος, εμφάνισε ένα ωραίο βιβλίο με σκληρά εξώφυλλα και πολύχρωμη εικονογράφηση.

-Είναι Αλφαβητάρι, εξήγησε, και μου το έδωσε με τόση ικανοποίηση, ωσάν να μου έφερνε πτυχίο πανεπιστημίου! Θα μάθεις φέτος να διαβάζεις, πρόσθεσε, και του χρόνου που θα πας στο σχολείο, θα είσαι έτοιμος! Στο αγροτόσπιτό μας δεν υπήρχαν βιβλία, εκτός από έναν «Καζαμία» που αγόραζε ο πατέρας κάθε Δεκέμβρη για να διαβάσει για τον καιρό της επόμενης χρονιάς. Ήταν επομένως το πρώτο βιβλίο που έπιανα στα χέρια μου και το περιεργαζόμουν με τέτοια χαρά, σαν να μου χάριζαν τον κόσμο όλο! Πού να φανταζόμουν το μαρτύριο που θα περνούσα τους επόμενους μήνες μ' εκείνο το Αλφαβητάρι!

Δάσκαλός μου, ασφαλώς, θα ήταν πατέρας μου, απόφοιτος της Τετάρτης Δημοτικού, και η διδασκαλία θα γινόταν με μέθοδο

δικής του έμπνευσης, της οποίας κυρίαρχο στοιχείο ήταν το «λουρί»! Διάβαζε ο ίδιος μια ή δυο φορές το κείμενο και έπειτα απαιτούσε από εμένα να το επαναλάβω, χωρίς βέβαια να γνωρίζω ούτε καν τα γράμματα του αλφάβητου.

«Θύμωσε η Θυμιά, θέλω», έλεγε. Τι ήθελε όμως η Θυμιά; Ήθελε, καρπούζι, μήλο ή πεπόνι; Άδικα παίδαυα το παιδικό μου μυαλούδάκι να θυμηθώ.

Εκείνος κρεμούσε του λουρι στην καρέκλα, να το βλέπω, και ...«θα πάω να φέρω ξύλα για το τζάκι» έλεγε, «και, ώσπου να γυρίσω, να το έχεις θυμηθεί». Αν, ως τότε, δεν το είχα θυμηθεί, το λουρί θα έκανε αρκετές επισκέψεις στη ράχη μου. Το ατύχημα ήταν ότι, κατά το διάστημα της απουσίας του, δεν υπήρχε στην οικογένεια κάποιος που θα μπορούσε να με βοηθήσει. Η μάνα ήταν τελείως αγράμματη και τ' αδέρφια μου μικρότερα από εμένα.

Εκείνη τη χρονιά πέρασα έναν πολύ βασανιστικό χειμώνα, αλλά, ω του θαύματος, μέχρι την άνοιξη έμαθα να διαβάζω και τον Σεπτέμβρη ο πατέρας, με έκδηλη ικανοποίηση και περηφάνια, με παρέδωσε πανέτοιμο στη δασκάλα. Τι μέθοδος όμως, Θεέ μου!

Λάμπρος Γριβέλλας

Μετοικήσεις ορεινών πληθυσμών κατά την ύστερη τουρκοκρατία.

Η περίπτωση της εγκατάστασης των Ματσουκιωτών στο Ζωγλόπι

Από το ομότιπλο βιβλίο του Λάμπρου Γριβέλλα

ΜΕΡΟΣ Γ'

Οι Ματσουκιώτες των Τζουμέρκων

Όπως αναφέρεται στην αρχή αυτής της εργασίας, ο Αλής, μετά την εγκατάστασή του στο πασαλίκι της Ηπείρου, επιδίωξε να οικειοποιηθεί με κάθε θεμιτό και αθέμιτο μέσο τα πεδινά τσιφλίκια Τούρκων και χριστιανών αδιακρίτως, και να καταργήσει τα όποια προνόμια είχαν τα ελεύθερα κεφαλοχώρια της Ηπείρου και της Θεσσαλίας. Όταν απόκτησε την κυριότητα των μεγαλύτερων τσιφλικιών της Θεσσαλίας, διαπίστωσε ότι η περιοχή δεν διέθετε το αναγκαίο εργατικό δυναμικό για την καλλιέργεια της γης. Οι μεγάλες επιδημίες της εποχής, οι επιδρομές, η ληστεία, οι βαριές φορολογίες και οι απηνείς διώξεις εκ μέρους των Τούρκων, συνετέλεσαν στην τρομακτική αραίωση του πληθυσμού, σε βαθμό που ελέγχθη ότι: "Ο Πηνειός ρει δ'έρημου Θεσσαλίας". Για να εποικισθεί εκ νέου η περιοχή και να αποκτήσει έτσι και τα αναγκαία εργατικά χέρια, ο Αλής εφάρμοσε ριζοσπαστικό για την εποχή του σχέδιο: Την εθελοντική και αναγκαστική μετακίνηση εποχιακών εργατών, αλλά και τη μόνιμη μετεγκατάσταση ολόκληρων χωριών από τις άγονες περιοχές της Ηπείρου και της Ακαρνανίας, στα γόνιμα τσιφλίκια του στη Θεσσαλία. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Μουζακίου Καρδίτσας, όπου μεγάλο μέρος του πληθυσμού του είχε προέλθει με τον παραπάνω τρόπο από το Μουζικιέ (Μουζακιά) της Αλβανίας, όπως προαναφέρουμε. Οι εποχιακοί εργάτες επιλέγονταν από τον προεστό κάθε επαρχίας και απασχολούνταν στα τσιφλίκια του Αλή, άλλοτε με χλίσχρη αντιμισθία και άλλοτε τελείως δωρεάν, συνήθως κατά την περίοδο της σποράς και του θερισμού. Χαρακτηριστική είναι η παρακάτω επιστολή του προεστού του Καρπενησιού Ιωάννη Χατζόπουλου προς τον Αλή, με την οποία προσπαθεί να δικαιολογηθεί στο βεζύρη για τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε στην εξεύρεση εργατών:

"Υψηλότατε, εκλαμπρότατε και πολυχρονεμένη ντουβλετλού, μερχαμετλού, βεληγιουναήμ εφέντη μου, οι χρόνοι σου πολλοί και δοξασμένοι από τον μεγαλοδύναμον Θεόν αμίν, αμίν, αμίν.

Με το σκλαβικόν μου αρτσοχάλι κάνω υφαντέν του αυθεντός μου, έλαβα το υψηλόν σου μπουγιουρντί και επροσκύνησα βάζοντας επάνω εις το κεφάλι μου. με προστάζει ο αφέντης μου δια να στείλω να αλλάξω τους εργάτες εις την Πρέβεζα, επειδή οι πρώτοι αρρώστησαν και, κατά την προσταγήν και ορισμόν του αφεντός μου, έτσι έκαμα.

.....
έστειλα δέκα από τον κασαπά(Καρπενήσι) και δύο έστειλαν οι Βλαχοχωρίτες και τέσσερες οι Σοβολακιώτες και τέσσερες οι Πολιτοχωρίτες. Τώρα ξαναπρόσταξεν ο αφέντης μου δια να αλλαχθούν, περισσότερο σεκλέτι ετράβηξα από το πρώτο. Επειδή ο κατή εφέντης μας τους έδειξε το υψηλόν σου μπουγιουρντί και τους είπε πως δεν είναι προσταγή από τον πολυχρονεμένο αφέντη μας δια να πλερωθούν οι εργάτες και του κάθε ενού το κεφάλι επήρε αέρα και δεν ήθελαν να έλθουν και αν δε μας έκανε γιαρδεμί και ο Ιμπραήμαγας Μπουλουόμπασής μας δεν ημπορούσα να ξεκινήσω κανέναν.....

Έτος 1801 Σεπτεμβρίου 17
Σκλάβος σου ταπεινός
Ιωάννης Χατζόπουλος"¹

Η περίπτωση του Ματσουκιού Ιωαννίνων με απασχόλησε πολύ σε προηγούμενη έρευνά μου, διότι, όπως προέκυπτε από επιστολή Ζωγλοπιτών της Κωνσταντινούπολης, 20 Ματσουκιώτες (στην επιστολή αναφέρονται ως Ματζικιώτες) έζησαν επί μακρό χρονικό διάστημα (30 χρόνια) στο Ζωγλόπι Καρδίτσας. Το πρόβλημα που αντιμετώπιζα ήταν η αβεβαιότητα ως προς την καταγωγή των παραπάνω "Ματζικιωτών". Τη λύση έδωσε ο συγγραφέας Δημήτριος Γ.Καλούσιος με το δίτομο περιπούδαστο έργο του: "Το Ματσούκι Ιωαννίνων", το

οποίο ασμένως μου απέστειλε και τον ευχαριστώ.

Οι ορεινοί πληθυσμοί των Τζουμέρκων, "σθεναρώς και μέχρι κινδύνου αγχόνης αντέστησαν" στις ορέξεις των Τούρκων. Τελικά, υποτάχτηκαν περί το 1460-1480 με τη θέλησή τους διότι δεν είχαν τη δύναμη να αντισταθούν περισσότερο. Ο κυριότερος όμως λόγος ήταν ότι έπρεπε να κατεβάσουν το χειμώνα τα κοπάδια στον κάμπο (χειμαδιά) και χωρίς την άδεια των τουρκικών αρχών, αυτό δεν μπορούσε να γίνει. Η υποταγή έγινε στη Βαλιδέ χανούμ (βασιλομήτορα) και με τον τρόπο αυτό απολάμβαναν κάποια αυτονομία². Τα ελεύθερα κεφαλοχώρια των Ιωαννίνων, με την αυτονομία είχαν διαιτητικά δικαστήρια από ντόπιους γέροντες, κοινοτική διοίκηση, διόριζαν οι ίδιοι υδρονόμους, αγροφύλακες, επιτρόπους εκκλησιών, εισπράκτορες φόρων, τους εφόρους των σχολείων και τους οπλαρχηγούς. Κανένας Τούρκος υπάλληλος δεν παρέμενε στα κεφαλοχώρια, τα δε τουρκικά στρατιωτικά αποσπάσματα δεν μπορούσαν να παρατείνουν τη παραμονή τους. Οι φόροι ήταν μόνο τρεις (προσωπικός (χαράς), υποτέλειας, προβατονόμιο)...³

Αλλά, λίγο μετά το 1750 "εχάλασε το Ματσούκι και εσκόρπισαν οι άνθρωποι από τα βαριά δασίματα", γράφει ο Καλούσιος. Τα κεφαλοχώρια των Ιωαννίνων Συρράκο, Καλαρρύτες, Ματσούκι και Μελισουργοί ανήκαν στην παραπάνω κατηγορία των ελεύθερων χωριών (Ελευθεροχώρια). Λέγεται ότι Ο Μ. Ναπολέων, προκειμένου να εκστρατεύσει στη Ρωσία, παράγγειλε στα παραπάνω βλαχοχώρια πολλές χιλιάδες κάπες για το στρατό του, οι οποίες απέφεραν σ' αυτά μεγάλο πλούτο.

Όσο ο Αλής έβλεπε ότι τα ελεύθερα χωριά αναπτύσσονταν και προόδευαν, άλλο τόσο άνοιγε η όρεξή του και έβαζε νέους και περισσότερους φόρους. Τέλος το 1803, όταν ο Αλής υπόταξε το Σούλι, βαθμηδόν κατάργησε όλα τα προνόμια των κεφαλοχωριών και στο εξής και εκείνα, όπως και τα άλλα μέρη, εξαρτώνταν από τις ορέξεις του⁴.

Το νέο επαχθές καθεστώς επηρέασε βαθύτατα την οικονομική και κοινωνική ζωή των Βλαχοχωριών. Απώλεσαν την ελευθερία τους, διότι σε κάθε χωριό εγκαταστάθηκε ο σούμπασης, ως στρατιωτικός, δικαστικός και οικονομικός εκπρόσωπος του Αλή. Ο τελευταίος επέβαλλε την τάξη, συγκέντρωνε τους φόρους, επέβαλλε δε και αυστηρές ποινές, όπως φυλακίσεις, διαμονή και διατροφή της φρουράς στο σπίτι του τιμωρούμενου και τέλος εξώση και σφράγιση του σπιτιού. Τελικά και το Ματσούκι έγινε τσιφλίκι του Αλή πασά κατά τον παρακάτω τρόπο, σύμφωνα με τις σημειώσεις του Λήκ:

"Οι πάμπτωχοι Ματσουκιώτες αδυνατώντας να πληρώσουν τα βαριά δασίματα (τους καταναγκαστικούς φόρους), αναγκάζονται να δανειστούν χρήματα από τα Γιάννενα ή και από αλλού και με τόκο 20%, μερικές φορές και 2% το μήνα. Αλλά με το χρέος αυτό οι οικονομικές δυσχέρειες μεγάλωναν. Μπροστά στο αδιέξοδο **μερικοί κάτοικοι έφυγαν προς τα Άγραφα**. Όσοι απόμειναν στο Ματσούκι παρουσιάστηκαν στο βεζύρη για να του πουλήσουν ολόκληρο το χωριό και την περιοχή του. Διαπραγματευόμενος ο άπιστος Αλής την αγορά του Ματσουκιού δέχτηκε προκαταρκτικά και υποσχέθηκε εγγράφως να πληρώσει το δημόσιο χρέος του χωριού στους πιστωτές του και να τους καταβάλει 12 πουγγιά. Αλλ' αφού έγινε κύριος του χωριού, ο βεζύρης μέτρησε μόνο δύο(2) αντί για 12 πουγγιά. Όσον αφορά δε το κοινοτικό χρέος, περιορίστηκε να αποστείλει τους δανειστές στους Ματσουκιώτες που είχαν εκπατρισθεί στα Άγραφα, για να εισπράξουν από εκεί τα οφειλόμενα".⁵

Αυτή την περίοδο και κάτω από τις συνθήκες που περιγράφονται παραπάνω εγκαταστάθηκαν οι 20 Ματσουκιώτες με τις οικογένειες και τα υπάρχοντά τους στο Ζωγλόπι της Καρδίτσας, το οποίο τότε ήταν εγκατεστημένο στη θέση που βρίσκεται σήμερα το Παλιοζωγλόπι. Ασχολήθηκαν προφανώς με την κτηνοτροφία, τέχνη που

γνώριζαν καλά πάππου προς πάππου και παρέμειναν εκεί τριάντα περίπου χρόνια, όπως μας πληροφορεί η επιστολή των Ζωγλοπιτών της Κωνσταντινούπολης, με την οποία θα ασχοληθούμε στη συνέχεια.

Αφ' ότου ο Αλής έγινε ιδιοκτήτης του Ματσουκιού αναγκάστηκαν να εκπατρισθούν και οι εναπομείναντες κάτοικοι, διότι αδυνατούσαν να πληρώσουν τους δυσβάστακτους φόρους, οι οποίοι δεν ήταν ατομικοί-οικογενειακοί, αλλά συλλογικοί-κοινοτικοί. Όσο μειωνόταν ο αριθμός των κατοίκων, τόσο αυξάνονταν οι φόροι που έπρεπε να πληρώνει κάθε οικογένεια. Οι φόροι δηλαδή που πλήρωνε το χωριό, όταν είχε 300 κατοίκους, έπρεπε τώρα να επιμερισθούν στους εναπομείναντες 40 ή 50. Όταν ο βεζύρης διαπίστωσε ότι από τη μετατροπή του Ματσουκιού σε τσιφλίκι όχι μόνο κέρδος δεν προέκυπτε, αλλά έχασε και τα δυο πουγγιά που πλήρωσε για την εξαγορά, δεν έχασε τον καιρό του. Με το παρακάτω έγγραφο, στις 20-3-1818, διατάσσει τους εκπατρισθέντες Ματσουκιώτες να επιστρέψουν στο χωριό τους και επειδή ίσως γνώριζε ότι κανείς Ματσουκιώτης δεν ήταν πρόθυμος να το πράξει οικειοθελώς και να γίνει δούλος στο τσιφλίκι του, καθιστά υπεύθυνους για την επιστροφή τους προεστούς των χωριών, στα οποία ζούσαν Ματσουκιώτες. Το έγγραφο:

Αλί πασιά
"όρισμός του υψηλοτάτου και πολυχρονεμένου.
είς ελόγου σας πουλουκπάδες και κολτσιδες μου όσοι ευρίσκεστε **άγραφα**, άρτα, τρίκαλα, καρπενίση, πατρατζήκι και ιστούνη(Ζητούνι-Λαμία) και πωτονίτζα (Βοδονίτσα): πολλά σας χαιρετώ. βλέποντας το πιορτί μου όσοι ματζουκιώτες είναι αυτού φυεγάτοι και κάθονται ευθύς να τους συκώσετε να πηγένουν στο χωρίον τους να καθίσουν το γλυγορότερον χωρίς άλλω ότι τζεβάπη δεν μου δίνετε. αλιώς να μην κάμετε, να συκωθούν και όχι άλλω: και αυτού όπου έρχεται ο σοπασίρης μου να τους δόστε στο χέρη τους ρωμέους και να τους φέρει στο χορίον τους κανένας κανείς να μην τους γίνη ότι τζεβάπη δεν μου δίδουν δίχως άλλω.

1818 μαρτίου 20: Ιωάννινα
αγιοργίτις και πηλοθίτις να μην γίνει κανένας κανείς κατά την προσταγήν μου ότι τζεβάπη δεν μου δίνετε"⁶.

Σημειώσεις
1. Ελένη Γιαννακοπούλου: Εισήγηση σε συνέδριο: "Η Ευρυτανία κατά τους επαναστατικούς και μετεπαναστατικούς χρόνους (170 χρόνια από το θάνατο του Μάρκου Μπότσαρη)". Έγγραφο 4, φάκελος 2.
2. Δημ. Καλούσιος: " Το Ματσούκι Ιωαννίνων", τ. Ι, σελ.43.
3. Δημ. Καλούσιος ο.π.
4. Δημ. Καλούσιος, ο.π. σελ. 46. Λαμπρίδου, Λήκ, Αραβαντινού, Σιμόπουλου, Τσοποτού.
5. Δημ. Καλούσιος, ο.π. σελ. 46,47. Ληκ Δ, 10 (1809).
6. Δημ. Καλούσιος, ο. π. σελ. 47-49.

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Η αμπελοκαλλιέργεια στο Ζωγλιόπι-Ραχούλα

Στους δύσκολους καιρούς που περνά ο τόπος μας όλοι αναζητούν νέους τρόπους βιοπορισμού. Σήμερα τα βιομηχανικά προϊόντα εκτόπισαν από την αγορά την παραδοσιακή βιοτεχνία και τα περισσότερα επαγγέλματα που γνωρίζαμε οι παλαιότεροι. Μεγάλη επανάσταση έγινε και στον αγροτικό τομέα. Το σιτάρι και το καλαμπόκι, τα κάστανα και οι πατάτες που παράγαμε άλλοτε, δεν δίνουν πια κανένα εισόδημα.

Ωστόσο, οφείλουμε να ανατρέξουμε στο παρελθόν και να εντοπίσουμε κάποια προϊόντα, τα οποία σε παλαιότερους καιρούς όχι μόνο συντηρούσαν τις οικογένειες των Ζωγλοπιτών, αλλά υπήρξαν και πηγή πλούτου, χάρη στον οποίο το Ζωγλιόπι κατόρθωσε να σπουδάσει παιδιά και να δώσει στην κοινωνία γιατρούς, δικηγόρους, καθηγητές, δασκάλους και άλλους επιστήμονες, σε μια εποχή που γειτονικά χωριά δεν εύρισκαν εγγράμματο άνθρωπο για να διορίσουν γραμματέα στην κοινότητα. Μία από αυτές τις πηγές ήταν η αμπελοκαλλιέργεια.

Οι εποχές όμως αλλάζουν και μαζί μ' αυτές αλλάζει και η μορφή των καλλιεργειών και των παραγόμενων προϊόντων που πρέπει να προσαρμόζονται στις απαιτήσεις της αγοράς. Μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα π.χ., δεν υπήρχαν -τουλάχιστο στον τόπο μας- βιομηχανίες κρασιού και άλλων αλκοολούχων ποτών. Τα οινοπαραγωγά χωριά της περιοχής μας (Ζωγλιόπι, Μεσενικόλας, Βλάσδο κ.ά.) παρασκεύαζαν το κρασί με τον παραδοσιακό τρόπο: "πατούσαν" τα σταφύλια σε μεγάλες κάδες ή τεράστια βαρέλια (ποδαράδες), σαν εκείνο του Καραγιάννη που βρίσκεται εγκατεστημένη στο χώρο της εκκλησίας, το άφηναν να "βράσει", ώσπου να ολοκληρωθεί η ζύμωση και κατόπιν το αποθήκευαν σε μεγάλα δρύινα ή καστανίσια βαρέλια με

μπόλικο πευκορέτσινο για να διατηρείται.

Αργά το φθινόπωρο, φόρτωναν το κρασί σε μεγάλες προβιές και το πουλούσαν στα χωριά του κάμπου ή στους κρασέμπορους της πόλης. Γνωστή είναι και η παραδοσιακή μέθοδος παραγωγής τσίπουρου. Οκτώβρη και Νοέμβρη γέμιζαν τα ρέματα "καζαναριά" και οι χωριανοί ταλαιπωρούνταν μέσα στην υγρασία, στη βροχή και στο κρύο για να παράγουν το πολυπόθητο τσίπουρο. Το τελευταίο προϊόν αντιμετώπιζε και πρόβλημα με τη φορολογία και οι χωριανοί αναγκάζονταν να μηχανεύονται χίλιους τρόπους για να το μεταφέρουν στην αγορά, με αποτέλεσμα, σε πολλές περιπτώσεις, να εκτυλίσσονται σκληρές απείρου κάλλους, όταν "έπεφταν" σε ενέδρα χωροφυλάκων, που ερευνούσαν τα πάντα, ακόμα και στα ... απόκρυφα μέρη!

Σήμερα όλα αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, φυτρώνουν σαν τα μανιτάρια μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις οινοποιίας, προσαρμοσμένες στις σύγχρονες μεθόδους αμπελοκαλλιέργειας και παραγωγής του προϊόντος σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αγοράς. Απ' όσα ακούμε και βλέπουμε στο Μ.Μ.Ε., όλοι όσοι ασχολούνται με το προϊόν είναι ευχαριστημένοι και οι καλλιέργειές τους εξελίσσονται σε επιτυχημένες επιχειρήσεις. Οι αμπελότοποι της Ραχούλας, που αποδεδειγμένα παράγουν άριστης ποιότητας προϊόντα, δεν είναι κρίμα να παραμένουν βατιώνες και οι νέοι του χωριού να αναζητούν εναγωνίως κάποια εργασία; Έχουμε άριστο μικροκλίμα, κατάλληλο έδαφος, μακροχρόνια εμπειρία στην καλλιέργεια του αμπελιού· γιατί να μην γίνει μια προσπάθεια από τους νέους του χωριού;

Παραδοσιακά ραχουλιώτικα εδέσματα με μούστο

Πριν από το 1940, που η φυλλοξήρα κατέστρεψε τα ραχουλιώτικα αμπέλια, στη Ραχούλα δεν υπήρχε οικογένεια που να μην είχε άλλη λίγα άλλη πολλά αμπέλια. Εκτός από τα προϊόντα του αμπελιού που ήταν εμπορεύσιμα, όπως το κρασί και το τσίπουρο, το αμπέλι γέμιζε το σπίτι με νόστιμα εδέσματα που διατηρούνταν ολοχρονίς. Με λίγα λόγια, το αμπέλι ήταν ευλογία για το ραχουλιώτικο σπίτι! Μερικές από εκείνες τις γλυκύτατες λιχουδιές -όσες τουλάχιστο θυμόμαστε- θα περιγράψουμε στη συνέχεια.

Το πετιμέζι. Το πετιμέζι είναι συμπυκνωμένος μούστος. Τοποθετούν το μούστο στο καζάνι και, μέσα σ' αυτό, βυθίζουν ένα τουλουπάνι με καθαρή στάχτη. Τον αφήνουν να πάρει μια βράση σε σιγανή φωτιά, και, αφού σβήσουν τη φωτιά, ο μούστος παραμένει με τη στάχτη ως 12 ώρες περίπου. Τον στραγγίζουν και τον ξαναβάζουν στη φωτιά, ώσπου να χάσει τα 3/4 της μάζας του, να γίνει δηλαδή μια πυκνότερη γλυκύτατη ουσία. Το πετιμέζι ήταν η βάση για όλα τα εδέσματα. Εκτός αυτού, για τα παιδιά, ψωμάκι και πετιμέζι ήταν ένα θρεπτικότερο κολατσιό στον καιρό μας.

Εδέσματα που γίνονταν με πετιμέζι

1) Το πόντζι. Το πόντζι ήταν πρώτης τάξεως παραδοσιακό φάρμακο για το κρυολόγημα. Τοποθετούσαν στο μπρίκι τσίπουρο πρωτοστάλαμα και πετιμέζι, σε αναλογία ένα προς ένα και το άφηναν να βράσει σε σιγανή φωτιά, ώσπου από το στόμιο του μπρικιού να πεταχτούν φλόγες. Το άφηναν σ' αυτή την κατάσταση ένα λεπτό και μετά το κάλυπταν με ένα πιατάκι για να σβήσει. Το περιεχόμενο το έπινε ο ...κρυωμένος ζεστό και άναβαν τα σωθικά του! Ένα υποκατάστατο του πόντζι είναι σήμερα το ρακόμελο που έγινε της μόδας, αλλά αυτό είναι πολύ πιο ήπιο.

2) Τα ρετζέλια. Και μόνο που τα θυμόμαστε, μας τρέχουν τα σάλια! Μια συνταγή για ρετζέλια βρήκαμε στο internet, καταχωρισμένη από την Καστανιώτισσα Έφη Εγγλέζου και την παρουσιάζουμε:

"Τα ρετζέλια γίνονται από κολοκύθια ή κυδώνια κι ενίοτε μελιτζάνες που βράζουν σε πετιμέζι ή μούστο. Μπορείτε να τα συνοδεύσετε με δροσερό ερυθρό γλυκό κρασί ή με παγωμένο τσίπουρο χωρίς γλυκάνισο.

Υλικά:

5 κιλά κολοκύθια

2 κιλά πετιμέζι

5 κιλά νερό

50 γρ. ασβέστη

Εκτέλεση:

Κόβουμε τα κολοκύθια κατά μήκος σε φέτες πάχους μισού εκατοστού. Διαλύουμε τον ασβέστη στο νερό και ρίχνουμε μέσα τα κολοκύθια. Τα αφήνουμε 5 με 6 ώρες ώστε να σκληρύνουν και στη συνέχεια τα βγάζουμε και τα ξεπλένουμε με άφθονο τρεχούμενο νερό, περίπου για 2 ώρες.

Βάζουμε τα κολοκύθια μαζί με το πετιμέζι στο καζάνι, τα βράζουμε σε σιγανή φωτιά για 5-6 ώρες και το γλυκό μας είναι έτοιμο".

Σε άλλα μέρη κάνουν ρετζέλια και σε άλλα σχήματα, αλλά τα ραχουλιώτικα ήταν τραγανά και άρεσαν πολύ!

3) Λόκα μουςτωμένα. Ένα θαυμάσιο έδεσμα που χρησιμοποιούνταν και ως γεύμα από οδοιπόρους, βοσκούς

και εργαζόμενους στα χωράφια. Σύκα μουςτωμένα στο κλειδοπίνακο, ψωμάκι, άφθονο νεράκι από τον άμπλα, και γέμιζε το στομάχι!

Η συνταγή κατασκευής του εδέσματος αυτού ήταν απλή:

Τοποθετούσαν στο καζάνι τα ξερά σύκα και το πετιμέζι, πρόσθεταν και νερό για να μην κολλήσει, και το άφηναν να βράσει, ώσπου "να δέσει". Το έδεσμα ήταν έτοιμο. Το τοποθετούσαν συνήθως σε πήλινες τσουκάλες και διατηρούσαν έτσι, ως αργά την άνοιξη, αν προλάβαινε!

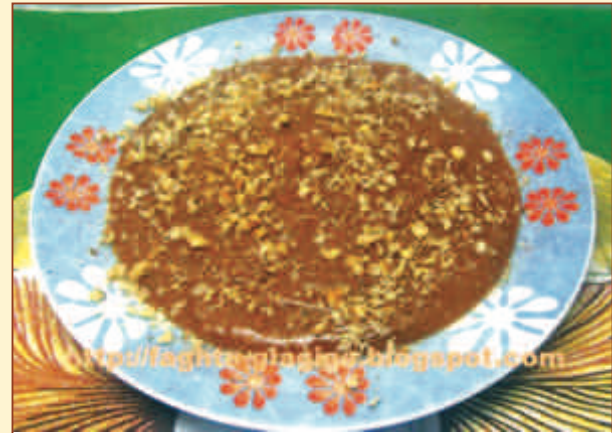
4) Το σταφοδαρμά ή διατήρηση των σταφυλιών όλο το χειμώνα. Πώς έκαναν οι ραχουλιώτες τη σταφυλαρμιά:

Έβραζαν τα σταφύλια σε διάλυμα ασβέστη επί δύο μέρες

για να σκληρύνουν. Έπειτα έβραζαν νερό με σπόρους σιναπιού και, αφού κρύωνε το νερό, τοποθετούσαν μέσα τα σταφύλια. Τοποθετούσαν το μείγμα σε πήλινο πιθάρι και, από εκεί έπαιρναν σταφύλια και έτρωγαν όλο το χειμώνα.

Αλλού, αντί για νερό με σινάπι, χρησιμοποιούσαν πετιμέζι.

5) Το μουςταδαοριά. Νοστιμότατο έδεσμα που γινόταν με πολύ απλή συνταγή, που τη γνώριζαν -τη γνωρίζουν και τώρα- όλες οι νοικοκυρές. Τα υλικά: πετιμέζι, αλεύρι, κανέλα και τριμμένο καρύδι. Σήμερα, αντί για αλεύρι

χρησιμοποιούν νισεστέ. Απλά το γλυκό παρουσιάζει καλύτερη εμφάνιση.

Με τα θαυμάσια αυτά εδέσματα, τα κάστανα και τα καρύδια, τα κρεμασμένα σταφύλια, τα ρόδια και τα κυδώνια στο ταβάνι, το ραχουλιώτικο σπίτι είχε όλα τα καλούδια ολοχρονίς.-

Ο Μορφωτικός Σύλλογος Ραχούλας
και τα
«Ζωγλοπιτικά Χρονικά»
είναι στους απανταχτούς χωριανούς
Καλά Χριστούγεννα

